Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 26 (1381) A. 26:TE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN. LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

ILLUSTRERAD TIDNING
IDUN
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 29 JUNI 1913.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

"ENGELBREKT ENGELBREKTSSON"

PÅ SKANSEN.

DEN SCENISKA KONSTEN FÖR egentligen en bedröflig tillvaro i Stockholm under högsommaren. Den är öfvervägande varieté med och utan kalsonger, och hur tanketom och kvalmig den sortens dramatik oaflåtligt manifesterar sig behöfver ju icke påpekas. Klagomål skulle i alla händelser vara gagnlösa, eftersom det dumma och plumpa f. n. inom vissa kretsar — och de utgöra i sanning majoriteten — åtnjuta stor högaktning. En icke oäfven motvikt ger dock Skansens friluftsteater, hvilken i sommar fått upp ett nytt folkskådespel, "Engelbrekt Engelbrektsson", af Axel Berggren, en i enkla linjer gjord skildring af den hugstore folkhöfdingens första framträdande som befriare. En mera dramatisk glöd i själfva handlingen och mera skärpa i karaktäristiken hade ej varit ur vägen, men i den form skådespelet föreligger har det påtagliga förtjänster som folkpjäs, speciellt i dialogen med sina många kärnord, hämtade ur vårt rika svenska ordspråksförråd. Engelbrekt återgifves af hr Vilhelm Hansson, hvars apparition nog skiljer sig bra mycket från historiens kortväxte höfvitsman, men spelet har kraft och värme. De många öfriga rollinnehafvarne åstadkomma en god ensemble, detta tack vare hr Hedqvists alldeles ypperliga regi. Vår stora bild här ofvan framställer Engelbrekts återkomst till sin gård efter sitt första danska besök och i ovalen synas Engelbrekts dotter Brita (fru Norée, och en ung bondgosse Erik (hr Friedmann).

Almberg & Preinitz foto.

Ur snörlifvets historia.

FÖRST FRAMEMOT NYARE TIden började man begagna det tillbehör till damtoaletten vi kalla snörlif. Visserligen använde antikens kvinnor till ett något liknande ändamål som snörlifvets de breda band de lindade kring midjan, och under medeltidens åtsmygande klädningar buros ett slags lifstycken, som fullkomligt slöto efter gestalten; men inteldera af dessa hjälpmedel är att förlikna vid det plagg med spjälartade styfnader, åt hvilket vi ge snörlifvets namn. Själfva detta plaggs konstruktion hör också nära ihop med benämningen. De medeltida lifven höllos ihop genom att knytas med flera små band i ryggen; det är först när man vill använda snörning som hopfästningsmedel, som de stela stöden vid kanterna bli en nödvändighet och namnet kan uppkomma.

Katarina af Medici införde i Frankrike under förra hälften af femtonhundratalet snörlifvets bruk från Italien. Från Frankrike spred det sig öfver Europa — och härskar ännu sedan fyra hundra år!

De tidiga snörlifven från femtonhundratalet voro gjorda af sammet, och de första planschetterna förfärdigades af trä eller elfenben, således åtminstone i det senare fallet fullkomligt oböjliga. Det blef ingalunda bättre, när man började förfärdiga stöden af metall: i de etnografiska muséernas klädkammare kan man se dessa järnspjälade lif, fullkomliga tortyrinstrument, allrahelst när man betänker att "den moderna linjen" på den tiden bestod i en långsträckt smalhet och platthet, så att hela bysten snördes in. Elegansen köptes ingalunda för intet, det gamla ordstäfvet "den, som vill vara fin får pina skinn", visar sig ha god häfd. Icke ens barnen skonades, alla minnas vi säkert porträttet af någon stackars liten förskrämd prinsessa i hoppressadt lif och tung och lång styfkjortel.

Bruket att bära ett hårdt åtsittande snörlif fortlefde emellertid, trots att lärde, läkare, kungar och kejsare dundrade däremot. Det lefde segerrikt, om också på sextonhundratalet midjan blef mindre nedträngd, bysten icke så insnörd, och det firade en ny triumf i rokokons tidehvarf, till hvars damkostym det kan bokstafligen sägas utgöra själfva stommen. Denna tids förkonstling väckte emellertid en ny predikare, Jean Jacques Rousseau, och det må vara hans ord eller andra grunder, alltnog, förlossningens timme tycktes vara slagen. Revolutionen, som bröt sönder många bojor, lossade också den stackars kvinnogestaltens.

Hvilken ändring! Märkvärdig i sanning måtte den ha förefallit dem, som upplefde den! Porträtt från denna tid visa oss den: det ena en dam i det långa, fruktansvärdt åtsnörda lifvet, det andra samma dam i empirens antik-imiterande, löst sittande dräkt, endast lätt åthållen högt upp under bysten och i stället för klädningslif ett litet, i minsta mått tilltaget stycke tyg, angående hvilket man ej förstår hur det kan hållas uppe. På Gripsholms slott ses två dylika i så högst olika kostymer återgifna bilder af den vackra drottning Fredrika Dorotea Vilhelmina.

Icke stort längre än de senaste revolutionsåren och det första kejsardömets tid varade emellertid denna korporella frihet. Återigen sköts midjan ner mer och mer; därmed var också signal gifven, att den måste bli smalare — märkligt nog visar den sig oeftergifligt ha denna tendens, så snart den intar det som i våra dagar personer, som hvad modet angår äro något konservativt anlagda, pläga kalla dess naturliga plats, något som icke särskildt talar till denna placerings förmån. Äfven denna "naturliga plats" brukar, som vi veta, variera rätt lifligt, man behöfver endast observera hur den sjönk till fyrti-femtitalet. Snörlifvet är dessutom under denna tid högt, och bysten skjutes upp mot hakan.

Nu inträder krinolintiden, och då höjes midjan igen. Smal bör man dock vara för att anses välväxt, hvarförutom snörlifvet bibehåller den formen, att det stycke som är ofvanför midjans inskärning, utgör dess största del, och det stycke, som sträcker sig nedanför midjan, är jämförelsevis kort.

Men om korsetten under rätt lång tid omkring förra århundradets midt höll sig tämligen konstant i formen, så har den under dess senaste årtionden och början af vårt sekel undergått desto större och snabbare förändringar. Månne en början till slutet?

Variationerna inleddes med att den gjordes något lägre, och vi kunna observera, att det egentligen är under detta skede, då den icke var fullt så hög uppåt och fortfarande kort nedåt, som den hos oss blef kallad korsett. Så kom emellertid en generaländring, den s. k. raka fronten, som tycktes medföra en stelhet, men icke dess mindre innebar en icke så liten hygienisk förbättring. Midjans vidd ökades plötsligt äfven på den kokettaste med några centimeter: det var icke längre fråga om att vara så smal som möjligt, utan om att bära en planschett, som var så lodrät som möjligt. På grund af denna form skulle man aldrig kunnat införa den anatomiska bild af en genom hopsnörning vanställd lefver, som vid kvinnliga läroanstalter brukade förevisas till skräck och varnagel. Att snörlifvet nu sträcker sig endast ett helt kort stycke öfver midjan, och bröstkorgen således icke längre hoptryckes, har också betydligt förtagit dess hälsofarliga karaktär.

Hastigt uppkom dock den raka frontens öfverdrift, "mera än rak", som den kallades på korsettfabriksspråk; en planschettlinje, hvars nedre del sluttade inåt gestalten, så att denna i profil kom att verka S-formig, en karikatyrmässig silhuett, som hos oss icke fick någon vidare utbredning, men märkvärdigt nog långt sedan den var ur modet och ända till leda har grasserat på våra scener.

Befriade från denna fas af snörlifvets skiftningar, få vi se dettas nedre del växa till en oanad längd. Men alltunder det att det intar dimensioner som aldrig förr, har det dock under tidens lopp blifvit mer och mer oskadligt, detta främst på grund af att det gjorts alltmer böjligt och äfven lättare, hvilket icke har så litet att betyda.

Vi ha i denna sekelbörjan icke helt och hållet afkastat denna mycket omstridda stomme för toaletten, så som man gjort, innan man ingick i det förra. Men sedan snörlifvet återinfördes, och kulmen af de sylfidiska midjornas triumf nåddes i midten af adertonhundratalet, ha vi dock hunnit därhän, att om snörlifvet ännu bäres, så får man dock icke på minsta sätt verka snörd. Sådant var förr en omöjlighet, och hvad man kan vara viss om är, att detta förhållande i hög grad minskar skadligheten. Klädningarnas snitt sedan några år är åtsmygande öfverallt utom i midjan, denna skall vara ledig, böjlig och fri, och man ser därför stundom korsetten ersatt af ett plagg, som endast täcker höfterna. Och har man en sådan figur, att man helt och hållet kan undvara den, har man uppnått idealet. Det är häri man kan spåra ett varsel om korsettens försvinnande.

Vi få nu emellertid bevittna ett nästan sorglustigt faktum, att under det att det är modedamerna, som bära det långt hälsosammare låga snörlifvet, som lämnar bröstkorgen fri, är det de äldre, de, som hålla på mera gammalmodigt sydda klädningar, de "förståndiga", som ännu begagna det jämförelsevis höga lifvet, som tillika är långt mera obekvämt och som på grund af den enkla fysiska lagen att hvarje kropp intar ett rum, skjuter upp axlarna och gör halsen kort.

Skall snörlifvet försvinna eller ej? Modet har fört oss in i en epok af österländsk mjukhet, som gör att dettas afskaffande icke ser otänkbart ut. Från Paris förmäles, att några eleganta damer uppfunnit ett slags fodral af stadigt tyg, som sluter tätt efter figuren och öfver höfterna har insydda kilar af trikåtyg för att verka bekvämare när man sätter sig.

Och om snörlifvet nu skulle afskaffas, är det icke uteslutet, att det aldrig mera står upp igen. Fyrahundra år äro ju ingen evighet i historiens lopp — en dylik lifslängd berättigar ingalunda till anseende för odödlighet. En gång förut har ju kvinnosläktet visat, att det kunde befria sig från detta klädedräktens stela och tryckande stöd. Sker detta åter en gång, sker det måhända på allvar.

HILDA SACHS.

Kindergarten.

Ett verksamhetsfält för unga kvinnor.

SKAROR AF UNGA FLICKOR lämna hvarje år efter slutad skolkurs sitt läroverk. Hur många af dem ha klart för sig hvad de nu skola göra? Hur många känna ansvaret, krafvet att göra sin insats i lifvet på fullt allvar, till andras tjänst och egen förkofran? Och om också den ansvarskänslan är väckt, så gäller det sedan att välja rätta vägen för att nå just sin egen plats. Ett område, där säkert många kunna finna sin verksamhet, är utan tvifvel kindergarten och särskildt den i vårt land tämligen nya folk-kindergarten.

Man har med skäl hyst betänkligheter mot kindergarten såsom en ytterligare utvidgning af den redan alltför omfattande skoltiden, som röfvar barnen från hemmet. I regeln är det ju hemmet, som bör gifva dem denna första undervisning. Undantagsfall finnas, som göra det önskvärdt, att kindergartenkurser existera för barn ur alla samhällsklasser, men framför allt är det folk-kindergarten som bör uppmuntras. Mödrar i fattiga hem behöfva framför andra hjälp med barnen före skolåldern; barn utan eget hem, gatans barn, kunna genom en folk-kindergarten få intryck, kanske starka nog att motverka vanvården, smutsen och råheten omkring dem, att rädda dem till ett nyttigt lif. Människosjälens utvecklingsdrift är stark, det vill mycket till för att döda den, och det är en tacksam uppgift att underlätta dess kamp för att göra sig gällande, där den ännu ej hunnit komma långt på en orätt väg.

Arbete i en folk-kindergarten, det är en verksamhet, som många unga kvinnor borde ägna sig åt — d. v. s. de som ha förutsättningar för att lyckas: de som ej bindas af någon speciell personlig begåfning, som kräfver utveckling och bestämdt anvisar dem en annan tjänst; de som äga absolut frihet från nervositet, ett gladt och rörligt sinne, vana vid ordning, händighet, helst äfven sångröst, samt — först och sist kärlek, förmåga och behof att gifva, att glömma sig själfva. Detta kan finnas som en möjlighet, ett anlag, och under växelverkan med barnen utvecklas det mer och mer, tills det slutligen

Barnens arbetsrum.

Slöjdsalen.

är en lyckliggörande, fullt behärskad konst, och människokärleken hunnit den punkt, där den icke föraktar någon, men tror på det goda hos hvarje människa och kan både tåla och arbeta för att få fram det.

Utbildning för kindergartenverksamhet meddelas på flera håll i Sverige. Det är ej nödvändigt att, som många hittills gjort, fara ut till Pestalozzi-Fröbel-Haus i Berlin. I Stockholm och Norrköping t. ex. finnas ju välkända motsvarigheter. En nyare kurs är

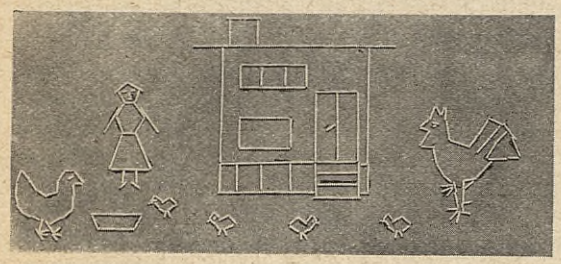

Uppsala Enskilda läroverks, som synes mig värd uppmärksamhet för en synnerligen god och mångsidig läroplan samt det stora utrymme till praktisk öfning som gifves genom samverkan med folk-kindergarten och barnhemmet vid fackskolan för huslig ekonomi.

Inom Uppsala Enskilda läroverks seminarie-klass ledes kindergarten-arbetet af fru Agnes Petersson, som äfven föreståt Uppsala folk-kindergarten. Denna senare har med sin nuvarande organisation ägt bestånd i fyra år, men hade en företrädare i den af fröken Margit Holmgren (numera doktorinnan Ekman i Motala) anordnade och ledda, hvilken, såvidt jag vet, var den första i sitt slag i Sverige. Fru Peterssons entusiasm och energi jämte hennes sällsynta talang äro en god borgen för att denna gren af läroverkets undervisning kommer att bli mer och mer fruktbärande.

Kindergarten sysselsätter, som bekant, de små med enkla handarbeten och åskådningsöfningar, grupperade kring vissa "medelpunkter" och omväxlande sånglekar och enkla gymnastikrörelser. Den har i sikte ej blott att tillfredsställa och utveckla barnens verksamhetsbehof, utan äfven att bibehålla och skärpa deras själfständiga iakttagelseförmåga, uppöfva form- och färgsinne, vänja dem vid ordning och noggrannhet, på samma gång som den vill deltaga i deras uppfostran till sanning, hjälpsamhet och förmåga att se det egna lilla jagets rätta proportioner, hvarvid naturligtvis kamratlifvet är af stor betydelse.

Allt detta illustreras nu i viss mån genom en mönstergill utställning af kindergartenarbeten, sådan som den jag förra våren hade tillfälle se i Uppsala. Det hela var väl ordnadt med god helhetsverkan och detaljerna så grupperade, att man kunde följa arbetsplanen. Äfven de enklaste modellerna röjde den ledandes artistiska blick och pedagogiska afsikter. Jag minns t. ex. en grupp arbeten afsedda att åskådliggöra v a t t n e t s betydelse. Från den enklaste början kommer man slutligen till det mera komplicerade: vattnet såsom drifkraft. Slaska i vatten kunna alla barn, och de återse nog med förtjusning scener, som påminna om detta, men nu få de också sin uppmärksamhet riktad på vattnets mera reella nytta. Trefliga humoristiska teckningar samt figurer i lera, med eller utan färgläggning, visa bl. a. några karaktäristiska vattendjur, hinkar, tunnor och andra vattenkärl ha framställts i olika material; glansnumret är en diminutiv kvarnränna med hjul, som — naturligtvis under stort jubel — kan demonstreras vid vattenledningen.

En annan serie grupperar sig kring barnens goda vän kossan, som ger dem sin mjölk. Här finnas små nätta l a d u g å r d a r af papp, rymmande hvardera två kor, den ena af kartong, den andra af lera, och gumman kommer förstås med pall och hink för att mjölka.

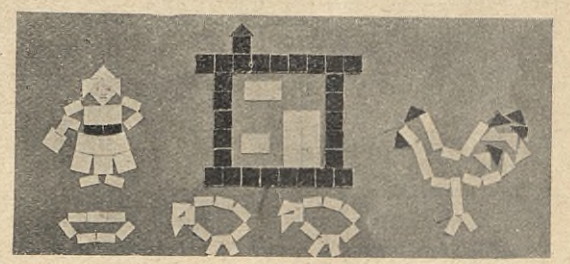

H ö n a n har sin serie, börjande med hönsgården och slutande med prydliga och praktiska vadderade pappkorgar att servera ägg uti.

S k o g e n gör sig påmind genom en skogvaktarstuga med jägare och hundar, hvilkas uppmärksamhet är riktad på diverse villebråd, skymtande mellan träden.

Och här se vi centrum af alltsammans — ett äkta gammalsvenskt l a n d t h e m. Miniatyrväfstolen måste locka flickorna att lära sig väfva, så inbjudande ser den ut med sin påbörjade väf. Och de solida målade allmogemöblerna borde ge upphof till en hemslöjd, som skulle minska utgifterna för leksaker.

Början har som sagdt gjorts med synnerligen primitiva arter af konstflit: konturläggning med stickor, färgläggning af färdiga teckningar, flätning med pappersremsor m. m, och så kommer man progressivt till verklig slöjd, modellering och träslöjd samt t. o. m. väfning — af enklaste slag naturligtvis, bandväfning och dylikt. Det är gamla välkända fröbelarbeten, blandade med nya, originella, vittnande om den renässans, som denna art

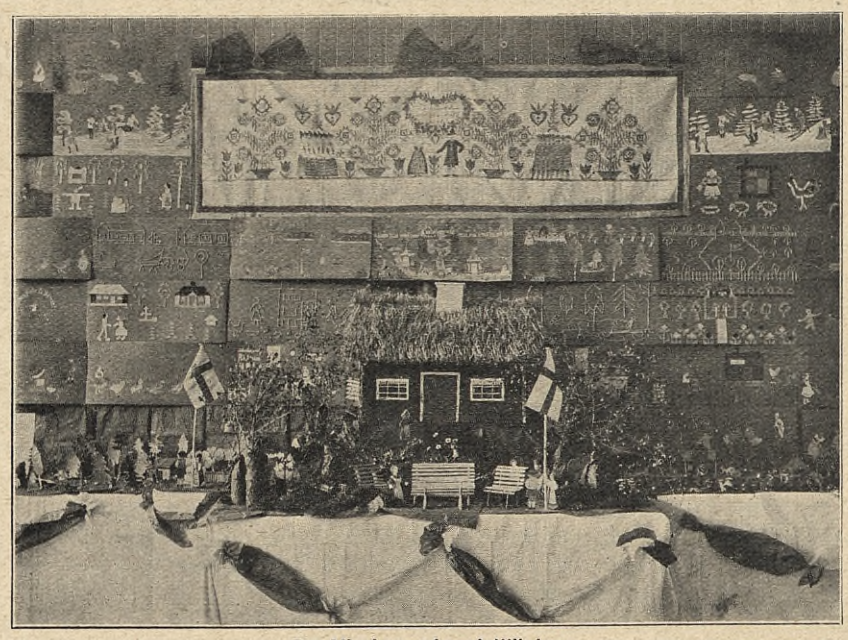

En Kindergartenutställning.

KAPPOR
för Kr. 2,50 per styck är väl enastående billigt? Sänd Eder fläckiga, nedsmutsade kappa för kemisk tvätt och prässning till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet.
Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.
Modernaste Finpappersbruk.
Specialitéer:
Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

af undervisning för närvarande upplefver. Här finnas modeller lämpliga för alla åldrar, som förekomma inom kindergarten och äfven sådana, som äro öfver det egentliga kindergartenstadiet; meningen är nämligen att seminarie-klassens elever skola kunna, om så behöfves, med handarbeten sysselsätta alla barnen i ett hem, eget eller andras. Ty inom h e m m e t är ju kindergartens rätta plats. Och det är icke endast för blifvande lärarinnor i ämnet denna utbildning har betydelse — alla mödrar borde ha genomgått en sådan. Både de själfva och barnen skulle finna sin fördel däri.

Seminarieklassen vid Uppsala Ensk. läroverk är emellertid något mångsidigare än sådana lärokurser hittills varit. Man har inrymt åtskilliga ämnen, som visserligen ej direkt beröra kindergartenarbetet, men som för kvinnan i hemmet äro af vikt, och man har velat tillgodose en ny tids kraf på kvinnobildning genom att upptaga ämnet "samhällslära" (ej att förblanda med den statskunskap, som brukar ingå i flickskolans kurser), omfattande dels nationalekonomi dels en framställning af statslifvets utveckling. Kursen i psykologi och pedagogik är dessutom fylligare än vanligt och särskildt praktiskt tillämplig. Detta är ju ämnen, som både en mor och en lärarinna behöfva.

Det klagas öfver att kvinnorna ringakta hemmets arbete. E t t sätt att råda bot här för vore nog en allmän uppryckning ur den slentrian och brist på fackutbildning, som länge varit rådande inom hemmets olika arbetsområden, och därigenom skapa ett nytt "yrkesintresse". (Ett annat vore att icke renodla inkompetensen genom att tvinga in på detta verksamhetsfält kvinnor, hvilkas begåfning går i helt annan riktning — "but that is another story", som Kipling säger.) Denna hemmets reformation har redan börjat och det bör vara en lockande uppgift för ung kvinnokraft att deltaga däri.

Hvarför då icke gripa in just på den punkt, som ofvan antydts?

TERESIA EURÉN.

Fem små resebref.

III. Kairo.

AF STÄDER INOM RÄCKHÅLL är det väl knappt någon utom Konstantinopel som så lockar med det hemlighetsfullas tjusning som Kairo, Masr el Kahira, den sista af Egyptens hufvudstäder, dit om vintern de rika turisterna strömma med lyxtåg och lyxbåtar. För den som ej är miljonär är sommaren lämpligare, men hvad som sparas i guld, kräfves ut till sista skärfven i transpiration.

Om man ej har en fördom mot att bli ledd omkring, så kan man redan från Alexandria medföra en ypperlig guide, Alek, som fört många svenskar till Kairo och af dem säkerligen bevaras i tacksamt minne. Redan hans vänliga om ovanlig intelligens vittnande ögon intaga en till hans fördel, och hans elegant tillskurna hvita kjol, svarta långkavaj med sammetskrage, röda tarbousch och ljusgula knäppkängor förtaga återstoden af ens tvekan. Han är ej heller dyr och lurar en inte — åtminstone inte mycket — det vet jag af personlig erfarenhet. Men i min enfald trodde jag mig om att kunna göra färden billigare själf, och i ett af de stolta ögonblick, då man inom sig känner krafter att gå ut och upptäcka nya världsdelar, startade jag en

Gata i Kairo.

morgon från Alexandria med snälltåget, som tillryggalägger det ungefär tjugo svenska mil långa afståndet till Kairo på något mer än tre timmar.

Troligen finns det ingenting så platt som Nildeltat. Åt alla håll utbreda sig feta fält planterade med bomullsväxter i snörräta rader som potatis. På kanten af de otaliga dikena skrida kameler fram i högtidlig takt, små pigga åsnor trafva muntert i väg, ofta på sin lilla rygg bärande en ryttare, hvars fötter nästan vidröra marken, egendomliga små oxar draga kugghjul som med lerkrus ösa upp vatten ur en kanal, urtid och nutid bredvid hvarandra. Här och hvar sticka enstaka palmer sina dammvippor upp mot den blekblå himlen och komma mig att längta efter de skuggfyllda skogarna hemma. Strödda i landskapet ligga fellahbyarna, kulor eller lyor af soltorkad lera, sammanhängande till en enda lerklump. På de platta taken ligga högar af halm och ris. Hela byn vimlar och krälar af gubbar, barn, får och säkert mycket annat, som jag ej kan se för afståndets skull.

Kl. 10,20 ångade tåget in i den storartade banhallen. Svarta händer sträcktes girigt in genom kupéfönstren efter bagage, och sträfva arabröster smattrade som en hagelskur. Utanför väntade oändliga rader af droskor för att befordra resandeströmmen. Af ren självbevarelseinstinkt försökte jag se ut, som om jag vore född i landet, och flanerade inåt staden följande filen af droskor, där den gick som tätast. Sålunda lyckades jag taga mig fram till Shepheards hotell, engelsmännens tillhåll. Men som hvarken min äregirighet eller kassa räckte till för detta förnäma ställe, slog jag mig ned utanför restaurant Bavaria, där ett stort kallt glas guldgul pilsner gjorde hvad det kunde för att nedbringa termometern inom mig till mänskliga proportioner. Medan jag intog min lunch och iakttog vimlet, som drog förbi mig, sjönk min självtillit under fryspunkten och jag kände mig så ensam och liten, att jag tyckte jag behöfde någon, som höll mig i handen och ledde mig. Alltså lät jag visa mig till Cook's byrå och hyrde mig en dragoman, som för 10 francs skulle visa mig alla sevärdheterna. En fezprydd turk satte sig på kuskbocken och på gummihjul rullade vi ut i folkvimlet. Helt naturligt gällde första besöket Allah. Rätteligen skulle min turk ha trädt in i helgedomen i strumplästen, men som han var i sällskap med en giaur, som gaf dricks pengar, slapp han med att liksom jag låta knyta på sig ett par stora ljusgula morgontofflor, och i denna utstyrsel lafsade vi så in genom porten till Alabastermoskén.

Kairo har oändligt många moskéer, femhundra tror jag, urgamla och urheliga, men denna anses af kännare snarast som en grant utstyrd uppkomling. Men för mig var den ett himmelrike af svalka och tystnad, en ljuflig oas midt i solhettan, där man kunnat drömma om svala porlande bäckar och susande palmer under stilla, tysta stjärnor. Den tjocka röda mattan uppsög ljudet af våra steg, och den svindlande höga kupolen lyfte tanken upp till det gemensamma oändliga, där alla mötas, muhammedaner som kristna. Från taket nedhänga i fina kedjor tusentals lampor, hvilka måste göra en underbar verkan, när ljuset tändes och lyser på böjda ryggar i brokiga dräkter. Väggarna äro klädda med renaste alabaster och afslutas upptill med en fris i blått och guld, smyckad med Allahs namn och citat ur koran.

Sen bar det af till Citadellet, hvarifrån man har den stora utsikten, den oförgätliga. I en underligt tät luft, som gnistrar och glimmar af solrök och kalkdamm, ligger staden för ens fötter ända bort till horisonten, hus vid hus, öfver hvilka höja sig kupoler och minareter, allt i samma hvitgrå färg med blårödgrå skuggor. Borta i öster lysa Mokattambergen i oändligt fina toner, och öfver Nilens blekblå band i väster lyfta sig pyramiderna upp ur diset. På detta afstånd verka de trolskt som en vision, skymta fram ur ljustöcknet vid ökenranden som ur årtusendens dimma för att för ett ögonblick taga lefvande gestalt och sedan åter smälta bort i ljus. I hvirflande fart ser du för ditt öga Moses och egendomsfolket, Kambyses och perserna, araber, mameluker, Napoleon och hans fransmän, turkar och turister trängas kring dessa jättegrafkamrar, som ej mäktat skydda sina byggmästare för hopens nyfikna blickar bättre än med tre alnar jord och en kista af fyra bräder.

Om ni tänkte er ut till pyramiderna, skulle ni inte då anse det nästan som en hädelse att fara dit i spårvagn? Det förefaller lika ostilenligt som om korsriddarne på väg att eröfra den heliga grafven hade stigit in i förstaklasskupéer med restaurantvagn, iklädda sina järnrustningar. Helst skulle jag velat rida på en kamel, men som jag är mer van vid spårvagn, föredrog jag den.

Från den öppna platsen utanför operan passerade vi hela rader af palatslika privathus, som khediven låtit uppföra för att ge Kairoborna en föreställning om europeisk komfort, kommo förbi kasernen, där engelska soldater midt i solhettan spelade kricket, förbi det gamla Kairo och på en ståtlig bro öfver Nilen. Floden har en verkligen imponerande bredd och är fylld af båtar med lustiga segel, som likna ofantliga vingar. På andra sidan bron vidtager en bred väg, öfverskuggad af träd, anlagd vid Suezkanalens invigning af khediven Ismail till kejsarinnan Eugenies ära. Bredvid den löper spårvägen fram till beduinbyn Ghizeh vid pyramidernas fot. En brännande het vind blåser från öknen som om en eldstod ginge framför oss.

Allt närmare kommo pyramiderna, allt mera verkliga förefalla de, tills vi stanna vid

För hudens vård och ansiktets skönhet
CRÈME SIMON
J. SIMON, PARIS.
Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON
GRATIS erhåller enhvar vid rekvisition min rikt illustrerade praktkatalog med ringmått, med tusentals juvel-, guld- och silfverpjeser illustrerade i värden till miljontals kronor.
KUNGL. HOFJUVELERARE.
JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19—21.

randen af sandhafvet, som delvis täcker de tre jättarna. Det gick mig som det oftast går oss människor. Mina förväntningar hade varit för stora, och nu tycktes mig pyramiderna för små och i stort behof af reparation. Jag afstod från att bestiga dem, fast beduinhorden ifrigt erbjöd oss sina åsnor och sina tjänster. En lång vacker beduinyngling, som talade en utmärkt engelska, utbjöd med otrolig tungfärdighet gamla romerska kopparmynt, funna i ökensanden. Han var nitton år och hade varit gift i tre, så han behöfde nog förtjäna en slant till hushållet.

Och nu tillbaka — till basarerna. Långsamt tog sig vår vagn fram mellan människor och bråte, hästar och åsnor. Gatan blef allt smalare och trängseln olidlig. Vi stego ur vagnen och klefvo ner i smutsen. Här sopas gatan aldrig, blir det för dammigt, vattnar man litet framför sin dörr. Jag förmodar, att detta renhållningssystem jämte en del andra ingredienser bildar den egendomliga, fräna, stickande, men jag kan dock ej säga obehagliga lukt, som är något för Österlandet eget. Mellan hus, trenne våningar i höjd, öppna sig basargatorna som smala springor, högst upp täckta med trasiga trätak. Genom öppningarna silar solljuset in i knippen och strålar och ger lif åt det brokigaste spel af färger i rödt, blått, purpur och guld. Nedersta våningens väggar upplösas i smala nischer, i hvilka arbetet pågår med fart och farfar, söner och barnbarn sy på sidenkaftaner, hamra på mässingsbrickor, slipa ädla stenar och bulta på kopparkrukor. Eller sitta dästa köpmän på låga divaner i dåsig ro sugande sin nargileh och idas knappast lyfta på ögonlocken för främlingen. Eller ser man ur dunklet bakom staplar af mattor och högar af brokiga tyger ett grått skägg lysa fram. Några damer i svarta dräkter och schalar samt hvita silkesslöjor låta visa sig glittrande guldarmband, och genom den tunna väfnaden kan man iakttaga, att köpenskapen intresserar dem lika mycket som deras systrar i Europa, när de gå i butiker.

Från gata till gata, från bod till bod går man och häpnar och gapar, lyssnar till det underliga tungomålet och inandas de egendomliga parfymerna, tills knäna vika sig och hjärnan kokar.

Efter allt detta var jag så utmattad, att jag ej orkade gräla med dragomanen, när han skamligt skinnade mig på droskorna. Efter en verkligt god middag i restaurantvagnen var jag tillbaka i Alexandria vid 11-tiden i det tjockaste egyptiska mörker och kände mig glad att åter trampa Ymers däck.

HAMED.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare att prenumerationen nu verkställes, som a l l a våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1913,

hvars förträffliga litterära innehåll och konstnärliga utstyrsel ensamt äro värda prenumerationspriset.

Sofia Olofsson.

En jubilerande kvinnlig bokhandlare.

DET ÄR VÄL INGENTING ATT skrifva om, och till på köpet sätta i I d u n, att man har stått bakom en disk i tjugufem år.

Så talade fröken Sofia Olofsson i sin allra bestämdaste ton och gjorde en afvärjande gest med handen.

— Säg inte det. Att i så många år tjänstgjort som en föreningslänk mellan författarna och den bokköpande mänskligheten är bestämdt en Gudi och förläggarne behaglig gärning. Var inte för blygsam nu, utan låt mig få några fakta, några siffror, några erfarenheter...

— Det var mycket, skrattade fröken O. och skälmen lyste i de klara, mörkbruna ögonen.

Hur jag drillade saken, kom följande fram:

Den 1 juli 1888 — alltså jämnt på dagen för 25 år sedan den 1 juli 1913 — steg fröken O. som en smärt liten ung tös öfver tröskeln till C. J. Dahlborgs missionsbokhandel i hörnet af Götgatan och Svartensgatan, för att därsammastädes sälja små lärorika berättelseböcker och tungt undervisande själaspis af kyrklig och frikyrklig art. Huruvida hon själf på den tiden fullt sympatiserade med denna riktning inom bokmakeriet, torde vara tvifvel underkastadt; hon var väl ännu alltför ung, för att säkert kunna afgöra den saken. Hon tyckte om att sälja böcker, det var väl hufvudsaken. Och hon stannade kvar, år efter år, ända till dess Dahlborg slutade och sålde sin affär till henne, hvilket skedde den 1 januari 1898. Nu var hon alltså s i n e g e n, som det heter, och fick själf draga arbetsbördan på eget ansvar, fick stoppa inkomsterna i egen ficka — och betala räkningarna ur egen plånbok.

Redan långt före denna viktiga dag hade hon emellertid funnit missionsböckernas vikt alltför lätt i litteraturens vågskål. Hela hennes diktan och traktan gick numera ut på att bli "riktig" bokhandlare, att också få tillhandahålla världsliga böcker och förvärfva en kundkrets äfven bland folk, som läser romaner, novellböcker och visor. Detta lyckades anno 1903 och året därpå blef hon likställd med sina kolleger inom bokhandlarfacket, hon blef Bokförläggareföreningens kommissionär. Dit fördes hon genom sin vakna blick, sitt redbara och utpräglade affärssinne och — hvilket härvidlag betydde mycket — genom de intresserade och sakförståndiga personers vitsord, som i åratal sett hennes stränga arbetsamhet och kraftiga vilja.

De tio årens lif som biträde och de femton åren som ägare till samma affär, hafva dock icke förvandlat Sofia Olofsson till en torr siffermänniska. Hjärtat är lika varmt som hjärnan är klar, det märks bland annat på hennes utmärkta sätt att fostra dugliga medhjälpare.

Jag har i tidningstryck sett klagomål öfver att bokhandlarna och deras medhjälpare ej skulle var så vakna, då det gäller böcker, som önskligt vore. Men jag tror, att detta numera är en ganska orättvis beskyllning. De ha så oändligt mycket att göra i en boklåda, som icke rör den rena försäljningen, ha så liten tid till läsning, att man måste vara tacksam om de kunna fälla ett omdöme öfver en bok. Att de numera allvarligt vilja och äfven kunna gifva allmänheten en vink om hvad den skall köpa, ifall den bokköpande skulle stå tvekande, är alldeles säkert. Ty likgiltiga äro de ingalunda.

— Nå, sade jag till sist, hopsummera nu slutsumman af erfarenheterna inom bokhandelsverksamheten och säg mig den.

— Jag svarar med ett citat, sade hon och log, "att skrifva böcker, att trycka böcker, att binda böcker — det är l e k. Att sälja böcker, det är a r b e t e".

Jag baxnade. Och låter citatet gälla för hvad det kan.

MILA HALLMAN.

Kvinnovärde.

Skiss af SOLEDAD.

(Forts. o. slut.)

CELA DÉPEND — MEN I DAG har jag haft den där underliga känslan, som jag som barn hade på förmiddagen julafton, och som yngre en dag, då jag skulle gå på bal på kvällen.

— Och så blef alltsammans en desillusion, tack vare min hust — — tack vare doktor Berg.

— Det vet man ej, log hon. Men o m så vore, är nog skälet mera abstrakt än konkret. Doktor Berg anser jag alldeles oskyldig.

Han teg. Hvad hon menade förstod han ej riktigt, men han kände instinktivt, att hon hade rätt.

De sista gästerna hade anländt, och man gick till bords.

Middagen var, som alltid hos konsulns, i alla afseenden utsökt. Stämningen hög, infallen, om ej alltid blixtrande, dock ägnade att låta ögon lysa och läppar le.

Men Eva Almgren kände sig ej väl till mods. Hon var tyst och förströdd. Hvad hade hon egentligen här att göra? Tänk, om hon vetat på förhand, hur det skulle bli, så kunde hon ju sagt nej till bjudningen och sparat in på utgifterna hon haft för att något så när värdigt kunna uppträda vid sidan af de frasande och juvelgnistrande fruarna. Det var ju rent löjligt af henne, som måste arbeta för hvart enda öre, att på detta sätt

Zenith's Växt-Margarin är det förnämsta!

offra åt fåfängan för en afton. Nu skulle hon få sitta uppe om nätterna och sy hvardagsblusen och kjolen själf... Men var det verkligen bara fåfänga? Hon såg upp från tallriken, öfver hvars spröda skifva hon nyss skalat ett läckert päron, och mötte tvärs öfver bordet ett par ögon — de enda utom hennes egna, som trots vinerna behållit sitt vanliga uttryck. Nej, fåfänga var det ej. Endast en obetvinglig längtan efter lifvet, efter glädjen, efter honom, Sven Evald, som tycktes henne inbegreppet af dessa båda. Hur hade hon ej räknat dagarna, timmarna till denna dag, denna stund, då hon skulle få afkläda sig den hvardagsgrå puppan och iklädd den skimrande festdräkten, sola sig i glansen från hans blick. Det var för honom hon gjort sig så vacker hon kunnat, för hans skull hon för denna enda afton offrade frukten af månaders försakelser. Var det förgäfves? Det var något i hans ögon, som de få gånger de träffats sagt henne, att intresset ej endast var på hennes sida. Han anslog alltid strängar i sina samtal med henne, som ej vibrerade för hvem som helst. Men därför var det ju ej säkert att...

Hon väcktes ur sina tankar af det lifliga sorl, som förkunnade, att uppbrottets stund nu var slagen. Assessorn var så fördjupad i sin granne till höger, att han alldeles glömde bort den vänstra. Han hyste för resten ett suveränt förakt för "gamla flickor", och till dem hörde onekligen Eva Almgren med sina trettio år.

Hon stod där således ensam och något bortkommen. I hennes öron ringde en melodi från barndomen: "Hvad skall flickan på balen att göra, när hon ingen gosse har?"

— Får jag lof, fröken Almgren? Doktor Evald bjöd henne förbindligt armen med en blick, som gaf henne ersättning för förödmjukelsen nyss.

Fru Brink fladdrade bort för att under kaffet skänka sina gracer åt något mera tacksamt subjekt än "den odräglige Evald".

Herrarna drogo sig in i rökrummet och diskuterade dagens frågor, damerna slöto sig samman i kotterier, pratade om baron X:s skilsmässa, kvinnans rösträtt, den sista olyckshändelsen och barnuppfostran. Eva kände sig öfverflödig. Hur kom det sig, att gifta och ogifta män kunde ha så lika syn på tingen, medan fruar nästan alltid bildade en kast för sig själf, som tyckte och tänkte på helt annat sätt än "flickor"? I synnerhet "självförsörjande", "gamla flickor". "Realisationsvara" hade en kvick herre i en enquête i en tidning kallat dem. Låg det något berättigadt häri? Var hon verkligen sämre än dessa kvinnor omkring henne? Hennes självkänsla sade nej. Hon skaffade sig genom eget arbete hvad hon behöfde, icke blott för egen del, hon sörjde äfven för sin mor. Men hon bar icke den kvinnliga hederstiteln m o d e r, hon hade svikit sin — kvinnans — uppgift. Det var naturligtvis därför hon var sämre. Men om hon haft barn — hon måste le vid tanken därpå. Då hade hon ju varit ännu mycket sämre än hon nu var, då hade hon ej suttit här i denna eleganta salong, bland dessa luxuöst klädda kvinnor, af hvilka hvar och en var en exponent för mannens inkomster. Det var för löjligt detta: en man var en man, som aktades på grund af sin egen personlighet, antingen han var gift eller ogift, far eller icke far. Men af en kvinna fordrade man, att hon skulle vara mor, annars hette det, att hon svikit sin uppgift. Men blef hon mor, utan att ha någon "man", var hon en föraktlig varelse. Var det någon reson i detta? Men flera af dessa kvinnor hade inga barn... Men en m a n hade de.

Hvad hon var enfaldigt dum, som satt här och grubblade på en sak, som var klar som dagen. Det visste hon väl, att kvinnan fick sitt värde endast genom mannen. Men om inte mannen hade något värde själf? Hon såg på fru Brink och tänkte på hennes pösande, skroderande, obehaglige man, hur det hviskades om att han gjorde mindre hederliga affärer, att han var en person man skulle akta sig för m. m. Men kolossala inkomster hade han. Det var naturligtvis därför hon tagit honom. Som flicka hade hon suttit på ett försäkringskontor, men varit nog klok att utbyta sina 80 kr. i månaden mot en tiorumsvåning vid Strandvägen och — jobbaren Brink.

Det där med placeringen vid middagsbordet kunde Eva ej låta bli att reta sig på. Den lilla, obetydliga fru Brink, som Wiks knappt kände, skulle få beröfva henne, som de kallade sin vän, denna efterlängtade dags nöje, endast därför att den förra var gift — med en karl, som hela Stockholm föraktade. Hon själf hade ju kunnat vara gift många gånger om, ifall hon inte hvar gång äktenskapet öppnat sin dörr och bedt henne stiga på, af något inre tvång förbjudits att göra det. Hon måste vänta, hon fick inte ge sig, förrän hon kände att hon kunde och måste. Hellre då sträfva och kämpa lifvets hårda kamp på egen hand, men med högburet hufvud, än pruta af på krafven. Bara dessa förödmjukelser ej funnes. Dessa fina, omärkliga nålstyng, som ändå kändes så djupt, djupare och bittrare för hvart år hon lade till de gångna. Hon hade till och med nästan beslutat sig för att kasta "grillerna", som andra kallade det, öfver bord och gifta sig med direktör Wallén, en aflägsen släkting till hennes mor, men — hade ändå inte gjort det.

Hvarför?

Som ett förkroppsligadt svar på frågan visade sig doktor Evald i dörröppningen. De djupröda sidendraperierna bildade en ram till hans högväxta, kraftfulla gestalt med det något tvärhuggna hufvudet. En sådan karaktär det låg i det hufvudet! En man var han, en man, som kunde komma en kvinna att längta efter lifvet.

— Så ensam och tillbakadragen från de andra damerna, sade han och slog sig ned i empirfåtöljen bredvid henne. Ni ser trött ut. Eller mår ni ej väl? Ni är så blek. — Var det bara inbillning, månne, att hans röst skälfde?

— Ja, jag är litet trött, sade hon. Jag sitter verkligen och önskar, att någon af fruarna ville ta godnatt, så att man fick gå hem.

— Har ni haft tråkigt då? Jag tycker det varit en odräglig tillställning, och jag tänker smita från alltsammans. Ni tillåter väl, att jag följer er hem, och då ni är trött, finns ju ingenting i världen, som hindrar, att vi "smita" på en gång. Jag telefonerar efter en vagn, som är här om en kvart.

Hon tänkte göra en konventionell ursäkt af det slag, som kvinnorna alltid ha till hands för att maskera sina varmaste önskningar, men hans blick tillslöt hennes mun. En blodvåg sköt upp i hennes nyss så bleka ansikte, och hon slog ned ögonen. Hon var betvingad, viljelös. Hon tyckte, hon borde säga något, göra en invändning, men han var redan borta, på väg till telefonen. Hvad skulle de andra säga?

— — —

Hur hon kom ut i tamburen, fick på sig kappan och kom i vagnen visste hon ej. Hon visste bara, att nu var hennes stund slagen, nu kom lifvets stora mäktiga, varma bölja och förde dem med sig, honom och henne. Hon slöt ögonen och lutade sitt hufvud mot vagnsdynorna under hans lidelsefulla ömhetsutbrott.

Så kom det ändå, det hon väntat på, undret. Hennes bidan hade ej varit förgäfves. Nu skulle lifvet börja äfven för henne.

*

Direktör Wallén hade haft bolagsstämma — en lycklig bolagsstämma, som alltid under de sista tjugu åren. Han måste till Andersson på hemvägen och köpa något åt sin unga fru till minne af denna lyckliga dag. Det var ändå bra skönt att vara gift och ha en sådan hustru — älskvärd, ståtlig, begåfvad, och en sådan trefnad hon skapade i hans hem! Han hade till och med börjat få ett annat slags umgänge än på sin ungkarlstid, men så kunde människor inte annat än beundra och tycka om hans Eva. En pärla var hon ju, det hade han alltid sett och vetat; men sedan hon fick sin nuvarande dyrbara infattning hade hon blifvit en briljant af renaste vatten.

Hon måste ha något riktigt vackert och dyrbart att bära på konsul Wiks middag i kväll. Han skrattade för sig själf åt paradoxen, steg in i butiken och hade, efter en stunds tvekan mellan ett gnistrande juvelhalssmycke och en bedårande ring, bestämt sig för det förra — det skulle göra sig på hennes fulländade hals —, tog upp plånboken, bläddrade i dess blad, uttog ett dussin som han nedlåtande lämnade den ödmjukt tackande butiksfröken, tog skatten och aflägsnade sig i det stolta medvetandet att vara en lycklig man.

Under tiden satt hans hustru hemma i sin eleganta budoar. Hon såg blek och medtagen ut. I dag blefvo minnena henne öfvermäktiga. Det var middagsbjudningen till konsul Wiks, som framkallat dem med förnyad styrka. Hon hade ej varit där sedan den gången för snart två år sedan. Alltsammans stod så lefvande klart för henne. Hon hade stått på lifvets tröskel, men dörren hade slagits till i samma stund den öppnats, bägaren med salighetens berusande vin hade stötts ur hennes hand just när hon skulle föra den till sina läppar. Och den, som slog, var Döden. En vecka efter middagen hos Wiks voro hennes och Sven Evalds drömmar grusade af en lunginflammation. Kransen blef hans i stället för hennes, blef af rosor i stället för af myrten.

Så hade ett år gått. Hon fullgjorde sina plikter som förr, men trött, apatiskt, därför att det måste så vara. Hennes tillvaro hade ju alltid varit grå, hade hon tyckt, men grå som en mulen morgon, där hoppet om dagen ligger och skälfver bakom det grå. Så hade det grå plötsligt förbytts i ett yppigt fång af de rödaste rosor. Men det röda var hennes eget hjärteblod, och när rosornas korta saga var all, var det, som om med dem hennes egen lifssaft förrunnit. Hennes spänstighet och energi voro borta; hon ville sofva, glömma, dö. Men hon fick ej, pliktkänslan tvingade henne att lefva. Hon hade ju sin mor.

Så kom direktör Wallén, och hon gaf efter för hans förnyade böner. Det gjorde ju detsamma, hur det gick med henne, och hvad som än skedde, hade modern ett stöd. Rösten, som förr förbjudit, teg nu. När den en

Pröfva **Tuppens Zephyr**
och Ni köper ingen annan.

Hushålls- Små- Kemisk- **TVÄTT** utföres omsorgsfullt i
Centralbadets Tvättinrättning,
9 Holländaregatan 9.
Rikstel. 22 59. Allm. Tel. 62 19.

gång tystnat hos en kvinna, får den aldrig mera lif igen.

Och så seglade hon sakta in i resignationens dimhöljda regioner. Hon gjorde så godt hon kunde, men visste, att hon ej gaf sin man mycket. Dock, han slösade ju själf af det han hade att ge, och förstod ej att själf begära. Endast mannen, som älskar, har kraf, men han var ju nästan en gubbe.

Hon blygdes ofta öfver sig själf och hvad hon gjort, men sökte trösta sig med att hon ej var sämre än andra kvinnor, som gift sig utan kärlek.

— — —

Hon måste göra toalett. Klockan var snart fem.

När hon färdigklädd, i en vinröd sidenrobe — rödt klädde henne numera, sedan hon blifvit blek — kom ut i sitt rum, stod mannen där, frackklädd, med Vasen på bröstet och ett etui i handen, hvars gnistrande innehåll han varsamt fäste kring hennes hals. Han tog ett steg tillbaka för att iaktlaga effekten af de skimrande stenarna mot det hvita hullet, närmade sig åter och sade, beseglande sin kungliga gåfva med en kyss:

— Ett litet minne af min första bolagsstämma som gift.

— Tack, sade hon. Hvad det är vackert! Du är alldeles för god mot mig.

En kvart senare stodo de i konsulns salong, där den strålande värdinnan, leende och charmant som alltid, gjorde les honneurs.

— Tusan till stilig kvinna, fru Wallén! sade assessor Gren till byråchefen Hård. Undrar hvem som får föra henne till bordet. Jag skulle ha god lust själf.

— Den glädjen får du allt försaka, sade byråchefen. Värden gör just nu sin allra sirligaste bugning.

Och herrar och damer veko respektfullt undan för fru Wallén, där hon vid den ståtlige konsulns arm som en drottning skred fram öfver den tjocka persiska mattan.

En vacker tanke.

I DAGSPRESSEN HAR HELT nyligen något litet diskuterats ett behjärtansvärdt uppslag, som dess bättre synes hafva goda utsikter att slå rot och taga verklighetens fastare form.

"I min föreställning reser sig ett hus, stort som de 'själfförsörjandes' Hemtrefnad, med små trefliga bostadslägenheter på ett och två, kanske några på tre rum med små nätta kök med gasspisar. Det behöfs hvarken marmortrappor eller annan lyx — —", skrifver hon, som gifvit uppslaget. Rätt så! Det stora huset skulle rymma en mängd små h e m, genom sin relativa hyresbillighet tillgängliga för kvinnor, hvilkas starkt begränsade ekonomiska resurser icke förmå — i prisstegringens hårda framfart — skydda dem för sådana försakelser, som lägga alltför kalla skuggor öfver minnet af ett lyckligare, ljusare fordom... Men icke endast de, som dragit sig tillbaka från verksamhet af ett eller annat slag, äro välkomna; viljan och kraften att arbeta och lyckan att h a f v a arbete böra sannerligen icke utestänga de yngre kvinnor, hvilkas sträfvanden i den allmänna, hårda kampen kanske behöfva just det lilla stöd, som billigare hyresförhållanden representera. En hvar skulle ha s i t t, med samma frihet att styra och ställa som alla andra hyresgäster och att ordna med sin mathållning, sin städning m. m. efter sitt eget behag.

Ytterkonturerna till idén äro härmed uppdragna. Ett ofrånkomligt villkor för dennas förverkligande är emellertid — pengar. Och låt oss nu gå rakt på sak med framläggande af hvad som kräfves och hvad som kan gifvas i utbyte!

Ett antal personer, som känna sig värmda af den framkastade tanken, göra sina insatser, teckna aktier i företaget och åtnöja sig med att få, låt oss säga fem, högst sex procent. På detta sätt åstadkommes 125,000, högst 150,000 kronor. Råsundabolaget, som redan gjort så mycket för sina hyresgäster — vi behöfva endast nämna sådana attraktioner som små vackra planterade parkanläggningar, en större skogspark, idrottsplats, golfbana, bobsleighbana, friluftsbad m. m. — är villigt att räcka handen åt företaget i fråga genom att bevilja ett byggnadslån på återstående behöfliga medel, 250,000 à 275,000 kronor — och så är det där ofrånkomliga villkoret uppfylldt. Tomten är utsedd i Råsunda, arkitekten har byggnadens yttre och inre klart för sig i stora drag — bilden här nedan ger en föreställning om det förra, och planritningen är skisserad — sol och fri, vacker utsikt äro garanterade.

Tre bostadsvåningar uppföras, och i hvarje våning inredas följande lägenheter: a) omkring 23 st. enkelrum med alkov, b) 6 st. 2-rumslägenheter, c) 3 st. 3-rumslägenheter. Till hvarje lägenhet höra egen liten tambur, eget litet kök med gasspis, garderob, w. c., elektriskt ljus och värmeledning. Hyrespriserna skulle blifva: för a) icke öfver 300 kr., för b) 450 kr., för c) 650 kr. I souterrainvåningen badrum, tvättrum, källare, bostad för portvakt m. m. och på vinden vindskontor, rum för städerskor, torkrum etc.

I en särskild afdelning af byggnaden inrymmes ett pensionat, afsedt såväl för allmänheten som för dem af hyresgästerna, som önska på ett eller annat sätt begagna sig af detsamma. En vicevärdinna får ock sin bostad inom denna del af byggnaden. Förgårdar med planteringar omgifva det hela.

Till spårvägens hållplats promenerar man på ett par minuter. En färd till Stockholm — med förbindelse till norra spårvägsnätets alla linjer utom Djurgårdslinjen — kostar fram och åter 27 öre.

Mera behöfver knappast sägas nu. Jo — en början med 5,000 kr. är redan gjord. Går teckningen raskt undan — låt oss säga inom två månader — så kan inflyttningen börja den 1 okt. 1914. Hvem vill vara med? Kalkylerna äro fullt betryggande, och osvikliga äro tecknen, att om än lägenheterna synas blifva många, så äro de, som hoppas på, glädja sig åt tankens snara förverkligande, långt, långt flera...

Den som vill med sitt ord, sitt löfte binda en viss summa vid företaget, ombedes telefonera eller helst skrifva till Fredrika Bremer-förbundets byrå, Klarabergsg. 48. Sommarmån. 11—3. Riks 27 62. Allm. 48 50.

SPERANS.

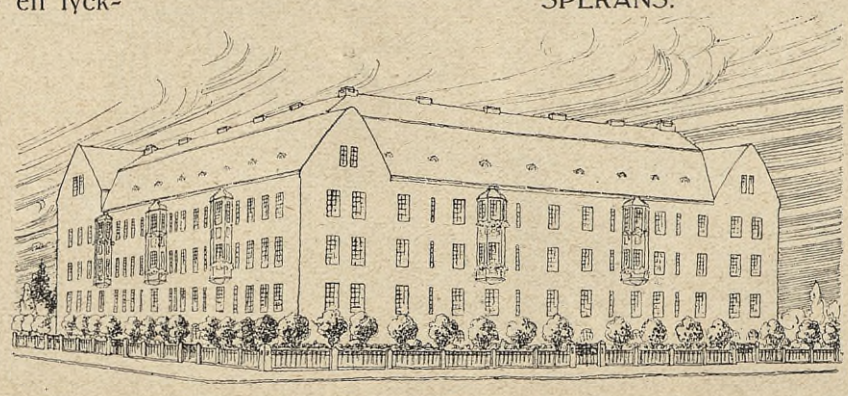

Elin Améen.

FÖRFATTARINNAN FRÖKEN Elin Améen har aflidit i en ålder af omkring 61 år. Hennes far var den som politisk skriftställare bekante postdirektören i Göteborg Fredrik Améen, och de litterära anlag, som dottern ärfde af honom, utlöste sig i en talangfull skönlitterär alstring. Hennes första berättelse hette "Träldom" och utgafs 1885. Sedan följde med några års mellanrum "Lifsmål", dramat "En moder", vidare berättelserna "Bergtagen", "En sommardröm", "Margareta" m. fl. Hade hon ej haft att kämpa med en mångårig ohälsa, skulle hennes alstring förvisso blifvit rikare. Det är ett särskildt här i Norden ganska vanligt författaröde detta: begåfning finnes, men en svag kroppskonstitution eller hårda lifsförhållanden af annan art lägga sordin på skaparekraften, och af de lofvande ansatserna uppkomma ej de resultat man vågat hoppas. Hos den nu aflidna författarinnan funnos tvifvelsutan ganska stora förutsättningar att hon skulle kunnat blifva en förtäljerska af högre betydelse än den vanliga följetongsskrifverskan, hade ej hennes kroppsliga lidande år efter år utsugit hennes krafter och hämmat hennes fantasi. Men hvad hon gaf var i alla händelser af en viss litterär haltfullhet — något som Iduns läsare helt säkert kunna bekräfta, ty flera af hennes skisser och novelletter ha under åren publicerats i våra spalter. Som människa efterlämnar hon hos alla, som kommo i beröring med henne, minnet af en fint kultiverad och älskvärd personlighet.

KRAFT, ROMAN AF PAUL Drachmann, har i af herr Ernst Lundquist ombesörjd svensk upplaga utkommit på Hugo Gebers förlag. Få af det senaste årets danska böcker ha väckt så stor uppmärksamhet som denna roman, hvari förf., en son till Holger Drachmann, med värme och talang predikar stålets och maskinernas, det tekniska arbetet evangelium gentemot ett öfverdrifvet och ofta sjukligt sysslande med känslolifvet. Ämnet, som ju äfven hos oss har en hög grad af aktualitet, torde komma att i vida kretsar väcka intresse för boken.

Regeringsjubiléet i Berlin.

Kejsarinnan Augusta Viktoria.

Kejsar Wilhelm II.

ha vidare gått ur tyskarnes fickor till filantropiska ändamål och staden Berlin har som gåfva till kejsaren gifvit en omreglering af universitetskvarteret, hvari ingår en ny praktfull gata till de kungliga samlingarna på museiön för sammanlagdt 5½ miljoner mark. — Våra här reproducerade bilder framställa dels 7,000 folkskolebarns hyllning för

I DESSA DAGAR har Tysklands kejsare, Wilhelm II, varit sitt stora rikes regent i 25 år, af hvilken anledning hela Tyskland, men främst rikshufvudstaden vid Spree firat den kvartsekellånga härskargärningen med ett lysande jubileum för att betona kejsarparets vikt och värde för det tyska riket. Ett 50-tal miljoner mk

kejsarparet (kejsaren och kejsarinnan synas i det med × märkta fönstret) inne på den stora slottsgården, dels triumfbågen på Potzdamerplatz med inblick i Leipzigerstrasse och dels den dekorerade Friedrichstrasse. I medaljongen: Hohenzollernburg, tyska kejsarhusets stamslott.

»Photo-Union» Paul Lamm.

"Kvinnornas hus" på Baltiska utställningen.

Svenska framtidsplaner och holländska förebilder.

DET TORDE glädja våra läsare, som förut tagit del af den från Malmö utgångna planen på ett kvinnornas hus vid Baltiska utställningen, att denna plan nu har alla utsikter att bli verklighet. Tillfället är ock ett lämpligt och enastående att ge folken kring Östersjön tillfälle att lära känna den svenska kvinnans ställning och hennes arbete i sitt land. Vildarnas gamla dom öfver kvinnan: hon äter, men honjagar icke, är i många civiliserade länder ännu bestående, och vi, som hört den fällas i första kammaren, ha all anledning att yrka på revision i målet. — Fredrika Bremerförbundets styrelse, som åtagit sig att söka föra planen till förverkligande, har tillsatt en förberedande kommitté i hvilken fröknarna A. Thorstensson, S. Laurell, K. Westberg och Ulla Piper fått plats. Baltiska utställningen har upplåtit ett område på femhundra kvadratmeter, beläget inom fältet för de enskilda paviljongerna. Där ämnar man — allt under förutsättningen att den befintliga grundplåten under sommaren ökas så att den räcker till att betala byggnadsarbetena,

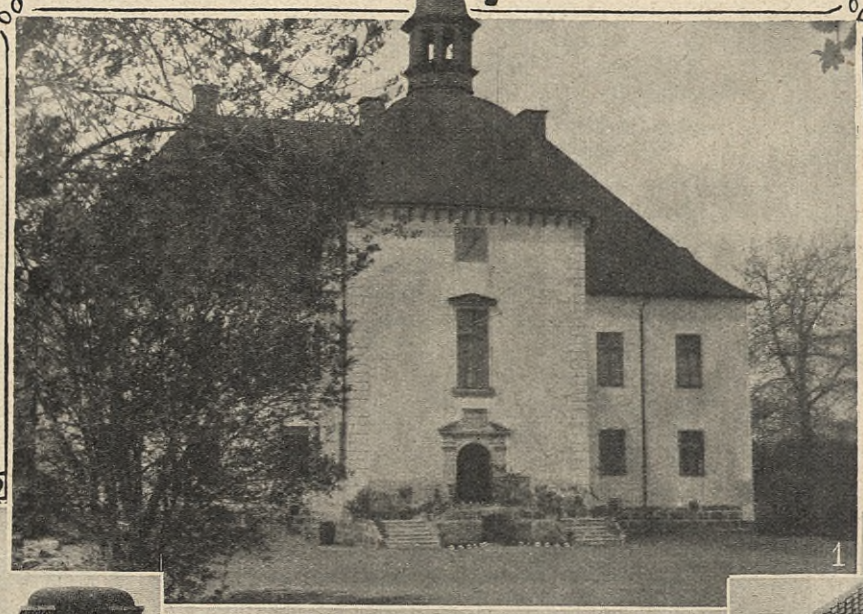

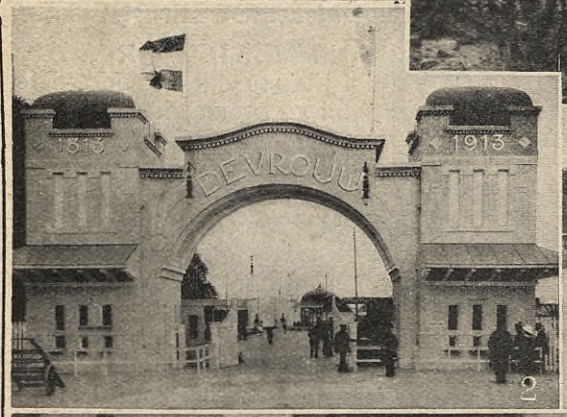

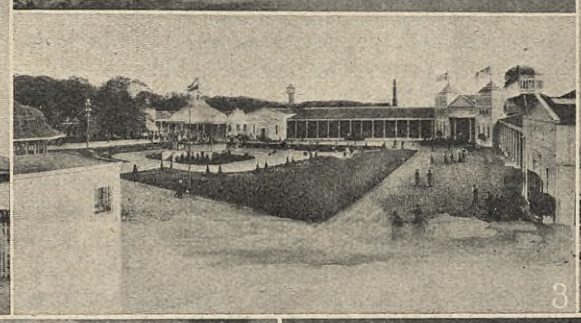

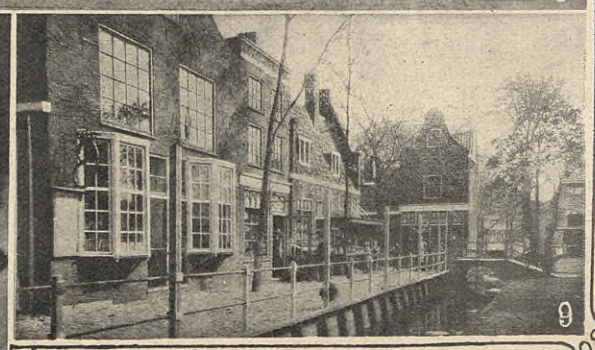

1. Fredrika Bremers Årtsa. — Bilder från de holländska kvinnornas jubileumsutställning i Amsterdam. "Kvinnan 1813—1913". 2. Stora entrén till utställningen. 3. Perspektivisk vy af utställningsfältet. 4. Indiska huset.

5. En småskola för 100 år sedan. 6. Unga flickor och gossar i empirdräkter gå att uppvakta drottningen af Holland. 7. Drottningen och d:r Mia Boissevain. 8. Syskola från 1813. 9. Ett hem från 1813.

— där ämnar man alltså uppföra en kopia af Fredrika Bremers Årsta. Den gamla svenska herrgården, som vår bild visar, skulle sålunda bli Kvinnornas hus på Baltiska utställningen.

För att undanrödja möjliga missförstånd redan från början vilja vi påpeka, att sina utställningar i målning och skulptur, hemslöjd, textilkonst, konserver, och hvad det för öfrigt vara må, ha kvinnorna i respektive paviljonger och hallar. Hvad kvinnornas hus skulle innehålla, vore en, så långt möjligt åskådlig, framställning af den svenska kvinnans sociala och intellektuella arbete och af hennes ställning på arbetsmarknaden förr och nu.

Hvad först kvinnornas insats i det samhälleliga arbetet angår, så kommer den att framställas på så sätt, att alla kvinnosammanslutningar få åt sig öfverlåtet att skildra sin verksamhet inom barnavård, sjukvård, nykterhetsarbete, räddningsarbete, och inom den vidlyftiga kategori, som heter undervisning. Äfven sammanslutningar, där män och kvinnor samarbeta, skola få tillfälle att komma med. Hur pass åskådligt hvarje förening sedan kan framställa sin verksamhet, beror på deras egen fyndighet, och här är tillfälle till en ädel täflan dem emellan. Det gäller att framställa arten af verksamheten och de hittills nådda resultaten. Man kan då använda sig af fotografier och modeller af de skolor och hem, som utgöra platsen för verksamheten, man samlar sin litteratur och man begagnar sig af grafiska framställningar för att åskådliggöra hur man arbetar och hvad man uppnår, och ju färre siffrorna, ju flera de lättfattliga och slående exemplen, des lättare att åstadkomma den åsyftade verkan hos utställningsbesökanden!

Hvad angår den andra hufvudafdelningen eller redogörelsen för kvinnans ställning på arbetsmarknaden, så skulle denna omfatta alla yrken från de sämst betalda och dem, som icke fordra någon utbildning, till de mest kräfvande. Utställningskommittén står här inför en stor och mycket kostsam uppgift, men löses den, är också ett mycket viktigt arbete i kvinnornas tjänst fullbordadt. Här kommer man naturligtvis att ta en retrospektiv vy af kvinnoarbetet, så att publiken får tillfälle att jämföra den dag, som är, med t. ex. den, då Fredrika Bremer skref sin Hertha, och äfven här föreligger uppgiften att göra det statistiska materialet så lättsmält som möjligt. Man ämnar försöka att ta till hjälp ett statistikon med rörliga bilder.

Men kvinnorna skola icke blott vara utställare, utan äfven värdar inom sin byggnad. Och de få därför också en uppgift att göra ett besök i deras hem så angenämt som möjligt. Bakom den vackra hvita slottsfasaden innanför sin planterade gård skall man alltså finna rum, dekorerade af Handarbetets vänner och svensk Hemslöjd och här skola icke endast gifvas lärorika utställningar att beskåda utan äfven vederkvickelse att hämta i klubbrummen, lunchrestauranten, som icke behöfver locka mindre, därför att den skall bli alkoholfri, vidare i de hvilohytter, som skola finnas tillgängliga för dem, som önska klä om sig och hvila utan att lämna utställningsområdet. En sal skall reserveras för föredrag och skioptikonbilder... De föreningar, som utställa, komma antagligen att få tillfälle att här närmare demonstrera sin verksamhet. Under landtbruksveckan t. ex. kommer bilder att visas från Fredrika Bremer-förbundets kvinnliga landthushållningsskola. Någon biograf kan icke anordnas inom kvinnornas område, men det är dem obetaget att sticka in intressanta serier å de öfriga inom området belägna biograferna.

När vår rubrik i dag talar om holländska förebilder ha vi därmed afsett den utställning i Amsterdam, kallad De Vrouw, hvarmed Hollands kvinnor fira hundraårsminnet af landets återvunna självständighet. Denna utställning är mycket större än hvad den svenska beräknar att bli, men är lagd efter samma principer.

Den omfattar fem afdelningar: Kvinnan inom yrkena, fattigvård och sjukvård, bekämpande af brottslighet och prostitution, samt slutligen vetenskap, konst och litteratur. I den stora utställningbyggnaden vid Amstelns strand har förening efter förening sina afdelningar anordnade ungefär så som vi nyss skisserat den svenska utställningen. På åskådlighet har man särskildt lagt an. Så har man t. ex. kopierat ett typiskt rum, som för en hemarbeterska är både bostad och arbetsplats, och i detta sitter en äkta gammal bönrenserska som företräder ett typiskt holländskt utsvettningsarbete. Andra fall af sociala missförhållanden och det sociala arbetet för att råda bot därpå, äro på samma sätt åskådliggjorda. Kvinnornas arbete för de färgade kvinnorna inom kolonierna är framställdt inom "Indiska afdelningen". Här ha för visso de holländska kvinnorna många synder, männens och sina egna, att godtgöra. Till kvinnan inom yrkena hör också en framställning af huru det husliga arbetet ter sig i våra dagar. I en särskild gammal byggnad är inrymd en utställning som ger en bild af kvinnan år 1813 i Holland. Man får se ett gammalt borgerligt holländskt hem med fullständig inredning, en småskola för flickor, en syskola o. s. v.

Den storartade utställningen, som tilldragit sig mycken uppmärksamhet och burit sig så bra, att man hoppas på ett öfverskott att med hjälp af detta starta en kvinnornas bank, har åstadkommits på mindre än ett år, tack vare energiskt och enigt arbete af Hollands kvinnor. De nödiga medlen ha samlats i småsummor, genom offervillighet bland de intresserade kvinnorna själfva. Den ledande kraften i arbetet har varit doktor Mia Boissevain, känd sedan rösträttskongressen i Stockholm 1911, men hon har haft som medhjälpare en stor kommitté och 24 subkommittéer.

De holländska kvinnornas exempel bör verka uppmuntrande och sporrande på oss. Vi se först och främst, att en sådan utställning kan göras intresseväckande och att den drar publik. Vi se dessutom att energiskt arbete på ett år kan uträtta mycket och att den korta tid, som de svenska kvinnorna ha framför sig, därför ej bör afskräcka. Hvad Holland gjort, det bör också Sverige kunna åstadkomma.

Om de motiv, som förmått initiativtagarna att ta itu med det kräfvande arbetet behöfva vi ej säga många ord. Så länge kvinnan ännu icke är med mannen likställd medborgare, så länge hon ännu på arbetsmarknaden är så ny och kämpar med så många svårigheter, under denna brytningstid och nydaningstid, med ett ord, är det af stor vikt att på detta sätt få en samlad bild af kvinnornas lif och gärning i samhället. Det är af vikt icke blott för att visa männen hvad kvinnorna göra utan för att lära kvinnorna själfva, dessa som arbeta hvar på sitt, hvad deras samlade arbete betyder.

Men om initiativtagarnas motiv ligga klara, så kanske vi icke lika tydligt gjort oss reda för hvad de hoppas och kräfva af oss andra. De kräfva ingenting mindre än hvad de måste kräfva, om detta företag skall bli den svenska kvinnan värdigt: nämligen att alla svenska kvinnor måste anse detta som sin gemensamma hederssak, och alla hjälpa till. De kvinnoföreningar, som hittills tillfrågats, ha alla uttalat sitt lifliga intresse för saken, men vi måste nu gå från ord till handling. Till en början måste vi garantera de nödiga medlen för att planen alls skall kunna realiseras. Sedan kommer det praktiska arbetet, som faller olika på hvar och en alltefter den verksamhet hon har eller den landsända hon bebor. Ett särskildt arbete kommer naturligtvis på de skånska kvinnornas lott, men alla landsändar måste naturligtvis göra sitt bästa. För sommaren gäller det hufvudsakligen att samla penningar, till hösten skall arbetet fördelas och sättas i gång på allvar.

E. W.

Vendetta.

Novellett af ERNST LUNDQUIST.

FRÅN RAPALLO, DÄR VI HALLIT till i några dagar, hade vi företagit en promenad utmed klippkusten till nästa lilla stad, Zoagli, för att njuta af den härliga vårsolens gyllne strålregn öfver Medelhafvet och de hänförande utsikterna från en af de tre fyra mest berömda landsvägsbitarna i Europa. Efter att i Zoagli ha varit inne i första bästa privathus, hvarifrån vi hörde väfstolar dunka, och med välvillig tillåtelse ha sett på en stund, hur tre glada, barfotade flickor, troligen husets döttrar, väfde sammet, voro vi nu på hemväg.

Det var tämligen långt lidet på eftermiddagen, men då vi kommo in på Rapallos hufvudgata, hade vi dock ännu ett par timmar på oss till vår sena middag på hotell Savoia.

Då vi passerade en af de korta och smala gränder på vänster hand, som leda ner till hafvet, sågo vi, att den myllrade af folk. Vi frågade en fiskargubbe, om någonting hade händt; han ryckte på axlarna, smålog, pekade med tummen nedåt gränden och sade utan att ta snuggan ur munnen:

"Den hundraåriga från S. Ambrogio."

"Är hon här?"

Han nickade och gestikulerade ifrigt med tummen nedåt gränden, som om han velat uppmana oss att själfva gå och ta underverket i betraktande.

Vi följde hans råd. Den hundraåriga Cesira Paoli uppe i den närbelägna byn S. Ambrogio hade ju varit allmänna samtalsämnet vid middagen i går. Våra tyska bordsgrannar regeringsrådets hade till och med varit där uppe och hört ett Te Deum i byns kyrka till ära för den fattiga gumman, som hade legat där på sin bönpall midtför högaltaret och hela tiden småskrattat af förtjusning öfver att vara föremål för all denna klockringning, mässhakspomp och vaxljusprakt och för all denna uppmärksamhet från hundratals människor, som trängdes omkring henne. Och nu var hon här nere hos oss? Ja, festen till hennes ära skulle ju räcka i tre dagar, och det var för att roa festföremålet som de nu fört ner henne på besök till staden. Rapallo med sina många främlingar, sina eleganta hotell och sin palmplanterade lilla stadspark nere vid hafvet var säkerligen en stor sevärdhet för den fattiga gamla spetsknypplerskan, som kanske inte på många år haft tillfälle att lämna sin koja där uppe i bergsbyn för att bege sig ner i världsvimlet.

Då vi kommo ner till stranden, där folkträngseln var som tätast, hade en roddbåt

nyss lagt till där och en liten bredaxlad svartmuskig karl, som såg ut som en söndagsklädd bonde, höll just på att stiga i land med den lilla hundraåringen på armen som ett barn. Tjugu par armar sträcktes tjänstvilligt emot honom för att ta emot hans lätta börda, men han slog bara ifrån sig, och i nästa ögonblick stod gumman på de flata stenarna bredvid honom och styrde raskt kurs uppåt gränden utan att ens behöfva stöd af hans arm. Hela folkmassan strömmade med.

"God dag, Cesira Paoli," sade jag, då den lilla gumman strök tätt förbi mig. "Lycka till att bli hundrafemtio!"

"Gratulerar er, signora," instämde min hustru.

Då sken hundraåringens ansikte upp af ett leende, som rann ut i alla dess otaliga rynkor och kom hela det lilla gulbruna anletet att glittra, och hon utbrast med en liten vissnad röst på sin svårbegripliga genovesiska dialekt:

"Signora! Hon kallar mig signora! Hör du, Andrea? Tänk, jag skulle lefva i hundra år för att bli kallad signora!"

Och från den stunden kunde hon inte ta ögonen från min hustru, som visst föreföll henne vara ett långt märkvärdigare underdjur än hon själf nu i ett par dagar varit för hela omnejden.

Uppe på stora gatan blef trängseln litet mindre besvärande. Jag hade råkat komma bredvid Andrea och slog mig i språk med honom. Var den gamla hans mor?

"Nej då, det är hon för gammal och jag för ung till," svarade han och strök sig öfver sitt blåsvartkrusiga skägg, som visst skulle ha växt ut öfver hela ansiktet, om inte näsan och ögonen suttit i vägen. "Men släkt ä' vi ändå. Min syster Maddalena är gift med hennes sonson, och därför kallar jag henne farmor."

"Är hon inte trött efter allt festande?"

"Nej, trött är hon inte. Jag lyfte henne i land bara därför att hon aldrig har varit i båt i hela sitt lif. Men inte tror jag hon skulle ha något emot att sitta en liten stund någonstans."

Han såg sig omkring, som om han sökt efter en afvisare eller en låg mur.

"Kanske ni vill göra oss det nöjet att följa med in på hotell Savoia här bredvid och dricka ett glas, så får gamla farmor hvila sig litet?" föreslog jag.

Det hade Andrea ingenting emot, och gamla Cesira lyste upp, då han sade henne någonting om "ett glas vin".

"Se hon är alldeles förtjust i vin," sade han. "Det har hon knappt smakat förr än på den stora hedersbanketten i går kväll. Hon har aldrig haft råd till annat än vatten, och ingen har tänkt på att bjuda henne på vin förr än nu."

Den lilla gumman pratade en hel ramsa, som vi inte förstodo, och ordnade sig till besöket på det fina hotellet genom att dra sin rödrosiga hufvudduks snibbar rätt och släta sitt vidlyftiga, prickiga bomullsförkläde med ett par gamla knotiga händer, som sågo ut att vara skurna i trä.

Snart satto vi fyra man högt omkring vårt lilla enskilda bord inne i stora matsalen, där dukningen till kvällen ännu ej börjat. Uppassarne smålogo välvilligt, då de sågo, hvilka besynnerliga gäster vi förde med oss, och små spridda grupper af folket stodo kvar utanför fönstret och tittade in på oss. Gamla Cesira föll i en angenäm dvala, då hon kommit till ro på sin stol och med välbehag smuttat på den svartröda, mustiga aleatico, som vår uppassare satt fram åt oss, och under det följande samtalet satt hon mest tyst och betraktade med ett barns nyfikenhet min hustru och i synnerhet ett stort norskt allmogesmycke, hvars dinglande hängen och kläppar glittrade på hennes blus. Sedan drog den gamla sig liksom tillbaka i sitt skal, antingen hon nu verkligen var trött eller hon från första ögonblicket förstått, att vi inte kunde förstå hennes dialekt.

Men hennes släkting Andrea talade högitalienska, som ju alla de yngre fått lära sig i folkskolan, och han visade sig ha ett väl smordt munläder, som kunde ha räckt till för oss alla fyra. Eget nog ställde han hela tiden sitt tal uteslutande till mig, vare sig det nu var af något landtligt konvenansskäl, som jag inte kände till, eller därför att en italiensk bonde alltid betraktar det svagare könet som luft, då det finns en karl att tala med.

"Ja, det har varit ansträngande dagar för farmor," sade Andrea, "hon som bara är van att sitta i solskenet utanför sin stugvägg och knyppla dagen i ända och nu har varit i farten alltse'n i går morse, då klockorna började ringa för henne. Se, vi ha ett klockspel i vårt kyrktorn, som spelar en tarantella, och det höll det på med halfva dagen i går, gamla farmor till ära. Hon har ju aldrig brytt sig om att räkna sina år, och hon blef själf mycket förvånad, då vår snälle kyrkoherde, don Angelo, kom till henne en dag och sa' att han hade upptäckt i sina kyrkböcker, att hon skulle fylla hundra år som i går. Det var också han, som skref till en förnäm monsignore i Rom och bad honom tala om det för den helige fadern, och tänk i går morse helt tidigt kom det telegram från Rom med påfvens välsignelse. Farmor har aldrig sett något telegram förr, och nu kan ingen ta ur henne, att det inte är Pius X, som har skrifvit det med egen hand. — Farmor, visa herrskapet ditt bref från påfven."

Gumman myste, stack in handen i barmen och tog fram ett hopviket papper, som, fastän det var väl omlindadt med två näsdukar, redan visade spår af att ha varit läst och omläst af byns hela befolkning. Jag vecklade upp det och hade nu till min stora förvåning framför mig följande från Rom afsända telegram:

"Den helige fadern tackar Gud för att han låtit signora Cesira Paoli uppleva hundra lefnadsår, och tillönskande henne tid att förvärfva sig allt större förtjänster inför Herran sänder han henne af allt hjärta sin apostoliska välsignelse.

Merry del Val."

Den gamla blef helt rak i ryggen och gaf med en åtbörd till känna, att min hustru också skulle läsa telegrammet. Sedan detta var gjordt, tog hon det tillbaka, kysste det, vecklade omsorgsfullt in det i näsdukarna igen och lät det återta sin plats innanför snörlifvet.

"Kanske herrn kan säga oss, hvem Merry del Val är?" återtog Andrea i en ton, som tydde på, att han endast ville ha bekräftelse på hvad han redan visste.

"Ja," svarade jag, "han är en af kardinalerna, påfvens statssekreterare och närmaste man."

"Hör du, farmor? Påfvens närmaste man. Kunde väl tro det. Bland de utlänningar från Rapallo, som voro med på vårt Te Deum i går, var det en skämtsam herre, som påstod, att Merry del Val var påfvens hushållerska."

"Jaså, den gamla gumman knypplar spetsar," sade nu min hustru intresseradt, då det blef en liten paus. "Hur mycket kan hon förtjäna om dagen på det?"

"Ack, de betala så litet i bodarna här i Rapallo. Min syster Maddalena, som bor tillsammans med farmor, hon knypplar från det hon vaknar tills hon somnar, utom den stunden hon är ute i berget och plockar cikoria att koka deras soppa på, och hon kan ändå inte förtjäna mer än sexton soldi om dagen. Och farmor, ja, hon kommer väl inte upp till mer än tre soldi nu för tiden... femton centesimi," tillade han förklarande.

"Hvarför är inte er syster Maddalena med er här i dag?" frågade min hustru.

"Tycker någon det, hon nänns inte vara ifrån sin knyppling, åtti centesimi snyter man minsann inte ur näsan. Hon var inte ens med i kyrkan i går, och hade inte festen i går kväll börjat sen solen hade gått ner och hon inte såg arbeta längre, så hade hon väl inte varit med om den heller."

"De italienska kvinnorna äro visst mycket... om sig."

"Hon har sina särskilda skäl," sade Andrea och fick i en hast en förbehållsam min, som om han snuddat vid ett förbjudet kapitel. Och han bytte om samtalsämne litet för hastigt. "Farmor var så kry och vaken i går kväll på festen," sade han, "hon läste till och med upp gamla verser från sin ungdom, kärleksdikter och så'nt där. Och midt under banketten satte don Angelo en grammofon framför henne på bordet, och den spelade kungssången, och den sjöng Funicolì-Funicolà och en lång tranterara ur Cavalleria rusticana, och farmor blef rädd och korsade sig och kysste amuletten, som hon bär om halsen, för hon trodde, att det satt onda andar inne i mässingsluren, och om inte

DITT RUM.

EN DRÖM I HVITT,
en solskensvrå,
skall rummet ditt
i minnet stå
med blå viol
i glasskål fin
och sol och sol
i hvit gardin.

Och utanför
ditt gafvelloft
rabatten strör
sin friska doft,
och, ramad in
af träd i sus,
står parken din
i sommarljus.

Där så i famn
af fältens säd
du har en hamn
bland gröna träd,
ett blomsterbo,
en fredad vrå
af sol och ro
och blommor blå,

den är en bild
utaf den sfär,
som majdagsmild
du innerst bär,
och dit från tungt
men kärt bestyr,
evärdligt ungt,
ditt hjärta flyr.

ALBERT HENNING.

vår fromme kyrkoherde själf hade hyrt den här nere i Rapallo, så skulle ingen ha fått ur henne den tron, att det var trolleri med i spelet."

"Och nu har hon kommit ner för att se Rapallo?" sade jag.

"Ja, det har jag ju måst lofva henne för längesedan, fastän vägen ner från oss är så svår och delvis består af trappor i berget, så att man inte kan åka. Men det gick bra. Hem får jag väl bära henne långa stycken. Men det är ju det enda j a g kan göra för henne på hennes hedersdag. Vi ä' fattigt folk, ska jag säga; jag rår om ett litet hus med ett par dussin olivträd strax invid hennes stuga, det är hela härligheten, det."

"Nå, hvad har hon roat sig med här i Rapallo?"

"Å, just ingenting. Vi ha sett på kyrkan ut- och invändigt och ätit maccaroni på en trattoria. Och så ville farmor nödvändigt se fästningen... herrn vet, det där gamla kastellet, som ligger ute i sjön och som är fängelse nu för tiden. Hon ville så gärna komma in där och se, hur fångarna ha det. Men då vi blefvo afvisade vid porten, måste jag sätta gumman i en båt och ro henne rundt omkring murarna. Det var visst det roligaste hon har haft här nere i Rapallo."

"Den där gamla medeltidsborgen ser man ju lika bra från land."

"Ja, men farmor har sina särskilda skäl att vilja se noga på den."

"Har hon kanske någon bekant, som sitter fången där?"

"Nej, inte där. Men i Genova har hon sin sonson på straffarbetsanstalten, och nu ville hon väl se, hur ett fängelse ser ut, för att liksom kunna se honom tydligare för sig i sina tankar. Farmor har alltid varit så fästad vid Pasquale... det är han, som är gift med Maddalena, syster min."

Då den gamla hörde, att han uttalade namnen Pasquale och Maddalena, kom det lif i henne, och hon pratade en lång stund med Andrea på sitt bondmål, och han svarade på samma dialekt. Hon tycktes vilja, att han skulle göra något, som han inte hade lust med. Slutligen gaf han efter, vände sig till oss och sade litet dröjande:

"Farmor hörde, då jag talade om för en stund sedan, att syster Maddalena inte var med i kyrkan i går. Nu är hon så rädd, att signoran skall tro, att Maddalena är snål. Hon vill nödvändigt, att jag skall tala om, h v a r f ö r Maddalena är mån om arbetsförtjänsten och h v a r f ö r Pasquale sitter i fängelse. Annars kunde ni ju tro, att han är en tjuf."

"Han har kanske... haft knifven för nära till hands?"

"Ja. Det är så, att Maddalena och han hade en enda son, Leone, en stor, duktig och vacker pojke, som mest låg ute till sjöss nedåt afrikanska kusten och fiskade koraller. Då han var hemma en gång för ett par år sedan, blef det vänskap mellan honom och Concetta, fosterdotter till fiskhandlaren Brocchi, som har sin bod här nere vid marinan snedt emot kastellet. Brocchi förbjöd flickan att någonsin träffa Leone; inte för att inte pojken kunde ha varit ett bra gifte för henne, men det påstods, att fiskhandlaren ville ha tösen för egen räkning. En natt, då Leone stod utanför deras hus i mörkret och hviskade med Concetta, som hade öppnat sin fönsterlucka, smög Brocchi sig på honom bakifrån och rände in sin knif i hans nacke. Leone dog midt i en kyss. Han begrafdes dagen därpå uppe på vår lilla kyrkogård i S. Ambrogio, och efter han inga bröder hade, så var nu Pasquale, fadern, den närmaste till att hämnas hans död. Samma kväll som begrafningen ägt rum, tog han afsked af Maddalena och mig och sin farmor och gick ner till Rapallo. Han hade inte sagt oss, hvad han ämnade göra, men det förstod vi ändå, och vi gingo alla tre tillsammans till vår lilla kyrka, och där lågo vi timtals på knä för De sju smärtornas madonna och väntade att få höra olycksbudet. Vi hade underrättat flera af grannarna, hvart vi hade gått, så att de hade inte svårt för att hitta oss, då budet kom nedifrån Rapallo. Pasquale hade gått direkt in i fiskhandeln, där Brocchi stod innanför disken — han hade visserligen på Concettas angifvelse varit anhållen för mordet på Leone, men med tre köpta falska vittnen kunnat bevisa, att han hela mordnatten varit på annat håll. Och nu gick Pasquale rakt på honom och stötte ned honom. Han hade måttat åt hjärtat, och det troddes, att Brocchi inte hade många timmar kvar att lefva. Pasquale sprang upp till järnvägsstationen för att följa med tåget in till Genova och fara med en emigrantångare till Argentina. Men innan tåget hann komma i väg, greps han af polisen i en lastvagn, där han hade gömt sig. Han blef dömd till två års straffarbete för mordförsök under förmildrande omständigheter, och respengarna, som han bar på sig, fick han betala ut som skadeersättning åt Brocchi. Ja, fiskhandlaren kom sig ju mot all förmodan, och han står ännu innanför sin disk. Men Concetta flyttade ifrån honom. Ingen vet, hvart hon har tagit vägen. Strax efter sen domen öfver Pasquale föll, skref hon ett bref från Genova till min syster Maddalena för att tala om för henne, hvad en emigrantbiljett till Argentina kostade. Det hade Maddalena aldrig bedt henne om, för resten visste hon det förut. Men det syns, att Concetta tänker på det samma som vi, fast ingen af oss talar om det. Vi nämna aldrig Pasquale, sedan han är borta; inte för att vi ä' onda på honom för hvad han har gjort — hvad som måste ske, det kan ingen klandra — men det är ju ingenting att tala om, vi veta precis, hur allting kommer att gå."

"Hur kan ni veta det så säkert?"

"Därför att så har det alltid gått till här bland oss ligurer, så länge världen har stått," svarade Andrea och tömde på min uppmaning sitt glas. "I september blir Pasquale fri. Då kommer han tillbaka hit och tar hand om sina olivträd, som jag under de här åren har skött åt honom. Ingen säger ett ondt ord till honom. Men första dagen han vet att det går en emigrantångare från Genovas hamn, tar han på sig sina bästa kläder, Maddalena ger honom alla de pengar hon har knypplat ihop under den tid han varit borta, och om madonnan låter henne ha hälsan till september, räcker de nog till Argentinabiljetten och litet mer. Sedan säga man och hustru adjö till hvarandra för hela lifvet och önska hvarann ett godt återseende i paradiset, och så går Pasquale ner till Rapallo och sticker för andra gången sin knif i Brocchi, och den gången gör han sin sak så bra, att han inte behöfver göra om det. Nu gäller det lifstids straffarbete — upprepadt och öfverlagdt mordförsök med dödlig utgång. Men han kan nu gå helt lugnt upp till stationen och köpa sin biljett; om han möter aldrig så många på vägen dit, skall ingen erkänna, att han har sett honom, polisen skall inte göra sig någon brådska att sätta efter honom, och telegrammet till rederiet i Genova kommer inte att afgå förr än dagen därpå, då det är för sent och emigrantångaren redan är långt borta. Förra gången kom händelsen för hastigt och öfverraskande, därför tappade man hufvudet och fjäskade i väg, men nu är man förberedd."

"Och Maddalena?" sade jag förvånad. "Har hon i denna stund alldeles klart för sig, att hon arbetar och knogar för att samla pengar till en flykt, hvarifrån mannen aldrig skall vända tillbaka? Vet hon, att hon aldrig skall få se honom mera? Har hon då lefvat så olyckligt med honom?"

"Tvärtom. De ha varit de allra bästa vänner, och han har aldrig varit henne otrogen."

"Hon hoppas kanske att få komma efter till Argentina?"

"Det kan hon inte, så länge farmor lefver och behöfver henne. Och hon kommer inte att resa sedan heller; hon blir dödssjuk, bara hon stiger i en roddbåt, och hafvet skrämmer henne värre än helvetet. Ånej, hon vet hvad hon nu gör, och det är kanske inte alltid med så gladt sinne hon flyttar sina knyppelpinnar. Men naturligtvis säger hon aldrig ett ord om det där, hvarken till mig eller farmor."

"Har hon meddelat sig med mannen, sedan han kom i fängelse? Vet han, att hon håller på att samla pengar åt honom?"

"Nej, hon har inte sett honom sedan Leones begrafningsdag, då han gick ner till Rapallo för att fullgöra sin plikt. Och skrifva kan hon inte... ja, inte Pasquale heller för resten. Men jag tänker, att han vet det ändå. De där båda ha alltid förstått hvarann så bra. Och nu begriper herrn nog, hvarför inte Maddalena hade råd att gå på farmors Te Deum i går eller följa oss hit ner i dag. Och för farmor är det också slut på festen nu. Den skulle ju ha räckt i morgon också, men hon har sagt till don Angelo, att hon ämnar ha arbetsdag i morgon. Hon har inte samvete att undanhålla Pasquales reskassa ytterligare tre soldi."

"Men om de båda kvinnorna så där lägga hela sin arbetsförtjänst på hög, hvad lefva de då af?"

"Å, det är godt om präktiga sopprötter i alla backar där hemma i S. Ambrogio. Och visst ha Pasquales olivträd lämnat mycket dåliga skördar under de här båda åren — de fordra ju så trägen ans, och jag har nog med mina egna —, men aldrig har det saknats salt eller bröd i farmors stuga."

Den gamla hade suttit klarvaken och följt med Andreas berättelse så godt hon kunnat. Nu tog hon sitt glas mellan bägge händerna, kraxade några ord, som förmodligen utgjorde hennes tack för välfägnaden, och reste sig. Hennes ledsagare följde hennes exempel.

"Ja, vi måste ge oss i väg nu, innan det blir för mörkt mellan träden," sade han.

Farmor stod framför min hustru med ögonen fastnitade vid den norska bondbroschen. Hon hade visst svårt för att slita sig ifrån den synen. Slutligen vidrörde hon det glittrande filigransverket med sin styfva bruna trähand och sade på ren italienska:

"Är det guld?"

Då min hustru svarade nej, slocknade det tindrande intresset ögonblickligen i den hundraårigas pupiller och hon beredde sig att gå utan vidare afskedsceremonier. Men då hon kommit ett par steg utåt golfvet, följd af Andrea, sade hon några ord till honom, och han vände sig emot oss och upprepade dem:

"Farmor önskar signoran att få lefva i hundra år och när de ta slut, i tjugu år till... för att dö och komma till paradiset kan nog vara bra, men att lefva är ändå det bästa af allt."

Och därmed satte de sig åter i rörelse, och den hundraåriga stultade, utan att vända sig om, ut genom matsalsdörren för att anträda vandringen hem till sin fattiga bergsby och få börja ett nytt efterlängtadt dagsverke.

Wettergren's BARN-KONFEKTION.

BÄSTA SNITT.
OMSORGSFULLASTE ARBETE.
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhammar

Vid inköp af Hafregryn och Hafremjöl behagade allmänheten noga tillse att namnet
GYLLENHAMMAR
förekommer på paketen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 29 JUNI—5 JULI 1913.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt kalffilé med potatis; mjölk; kaffe eller te med gifflar. Middag: Gösfiléer i frityrdeg med spenat; stekt färsk oxtunga med champinjoner och spritärter; jordgubbar med frusen grädde.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; fisk (rester från söndag) med ägg och ris; mjölk; kaffe eller te. Middag: Falsk hare med brynt potatis och salader; plommonkräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Soppa med spenat; ugnstekt gädda med champinjonsås och pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; fläskomelett; mjölk; kaffe eller te. Middag: Persiljefylld kalfbringa med grönsaker; rabarberkompott med grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kurrysoppa med risgryn; rika riddare.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingsflundror med färsk potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ugnstekt refbensspjäll med äppelmos (ringäpplen) och potatis; vinkallskål med skorpor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; kallt refbensspjäll (rester från fredag) med lingon och stekt potatis. Middag: Korfkaka med smält smör; filbunke med pepparkakor.

RECEPT:

Stekt kalffilé (f. 6 pers.). 750 gr. kalffilé, 1/2 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 2 dcl. buljong, 2 dcl. tjock grädde (1—2 tryffel).

Beredning: Filéerna putsas, torkas med en duk, urvriden i hett vatten, och späckas med fina späckstrimlor i jämna rader. Smöret brynes i en järnkastrull, filéerna iläggas, brynas vackert på alla sidor och beströs med en blandning af saltet och pepparn. Den kokande buljongen och grädden spädas på så småningom och filéerna få sakta steka med tätt slutet lock, tills de äro möra, eller 40—50 min., hvarunder de ofta ösas öfver och vändas. De skäras, hopläggas åter, så att de behålla sin form, uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med salad eller persilja. Såsen silas, skummas, upphettas och afsmakas samt tillsättes, om så önskas, med den i fina strimlor skurna tryffeln och hälles öfver köttet. Serveras med ärter eller fransk potatis.

Gösfiléer i frityrdeg (f. 6 pers.). 2 gösar på omkr. 6 hg. st., 2 tsk. salt (10 gr.).

Frityrdeg: 80 gr. torrt mjöl, 3 gr. salt, 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 dcl. vatten, 1 ägg.

Till kokning: 750 gr. flottyr.

Beredning: Gösarna fjällas ej, rensas, skäras i filéer och ryggbenet jämte alla småben skäras bort. Filéerna läggas med skinnsidan mot en skärbräda och köttet skäres från skinnet med en spetsig knif. Filéerna gnidas med saltet och få ligga 1 tim., hvarefter de ånyo torkas med fiskhandduk.

Till frityrdegen sammanvispas alla ingredienserna till en tjock pannkakssmet, som får stå och svälla omkr. 2—3 tim.

Flottyren upphettas i en järnkastrull, filéerna tagas med en gaffel och doppas ned i smeten, som fullständigt måste öfvertäcka dem, samt kokas i flottyren, tills de äro vackert gulbruna och genomstekta. De få rinna af på sugpapper, läggas upp på tårtpapper, garneras med persilja, stekt i flottyr, och serveras med stufvad spenat eller äppelmos. — Gädda kan tillagas och serveras på samma sätt.

Frusen grädde (f. 6 pers.). 4 dcl. tjock grädde, 1 msk. socker (15 gr.), 1 msk. vaniljsocker.

Beredning: Grädden vispas med sockret till hårdt skum och smaksättes med vaniljsockret, om så önskas. Den fryses därefter i glacemaskin på vanligt sätt, upplägges med sked i såsskål och serveras till frukt. Den kan äfven packas i glaceform, som därefter får stå 1 tim. i is och salt. Uppstjälpes och garneras med kokt frukt.

Soppa med spenat (f. 6 pers.). 2 1/2 hg. spenat, 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 1/2 lit. efterbuljong, 2 1/2 dcl. tunn grädde, salt, hvitpeppar, 2—3 äggulor.

Beredning: Spenaten rensas, sköljes, klappas in i en duk, och skäres sönder. Den fräses därefter i smöret, tills det är klart, då tillsättes mjölet och blandas väl med smöret. Den kokande buljongen spädes på, litet i sänder, jämte grädden och soppan får koka under rörning 10 min. Äggulorna vispas upp i soppskålen och soppan hälles i under vispning. Serveras med krutong (stekta hvetebrödsskifvor).

Champinjonsås (f. 6 pers.). 1 burk champinjoner (1/4 lit.), 2 msk. smör (40 gr.), 3 1/2 msk. mjöl (35 gr.), 1 dcl. champinjonspad, 5 dcl. grädde, salt, socker, hvitpeppar, 1—2 äggulor.

Beredning: Champinjonerna skäras i tärningar eller skifvor och fräsas i smöret, tills det är klart, då de klämmas upp med en sked, och smöret fräses med mjölet 2 min. Champinjonspadet och grädden spädas på och såsen får koka 5 min. Svampen lägges i, såsen får ett uppkok, afsmakas och, om så önskas, tillsättas de uppvispade äggulorna, hvarefter såsen får sjuda.

Fläskomelett (f. 6 pers.). 6 ägg, 1/4 tsk. salt, 2 tsk. hvetemjöl, 4 dcl. gräddmjölk, 1 tsk. fint hackad purjolök, 3 hg. rimmadt sidfläsk.

Beredning: Äggen vispas med saltet och mjölet i 10 min., hvarefter mjölken och purjolöken tillsättas. Fläsket skäres i tunna skifvor och bräckes lätt i en het panna. Det upptages, flottet hälles af och pannan gnides väl ur med hvitt papper, så att intet salt blir kvar. Flottet hälles tillbaka i pannan, som ånyo ställes öfver elden att bli varm, då äggstanningen hälles i och fläsket lägges ofvanpå. När omeletten är gräddad på den ena sidan, vändes den på ett lock, stjälpes åter i pannan och gräddas på den andra sidan. Serveras som frukosträtt. Rökt skinka kan äfven användas.

Korfkaka (f. 6 pers.). 2 dcl. risgryn (2 hg.), 1 1/2 lit. mjölk, 3 hg. kalflefver, 2 hg. färskt fläsk, 30 russin (30 gr.), 3 msk. sirap, 1 1/2 msk. salt (23 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar (1 1/2 gr.), (1/2 tsk. mejram).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Grynen sköljas, skållas i hett vatten, sättas på i den kokande mjölken och få koka, under rörning, tills de äro nästan mjuka, då de hällas upp och få kallna. Lefvern sköljes väl, torkas, skäres i bitar, males 3 gånger genom köttkvarn och passeras genom sikt. Fläsket males 2 gånger genom kvarn. Russinen sköljas i ljumt vatten, skållas i hett vatten, skäras itu och urkärnas samt blandas i grynen tillika med lefvern, fläsket, sirapen och kryddorna. Om så önskas, tillsättes litet mejram. Massan omröres väl och fylles i en smord och brödbeströdd form eller stekpanna och gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 3/4 tim.

Serveras med smält smör och lingonsylt.

OLYCKSKAMERAN.

Af Erik Arnes.

(Forts.)

»Direktör Hägglöf,» sade hr Svenson beslutsamt och tog ett steg närmare chefen, »jag har tjänat er troget och skickligt, men ni har aldrig uppskattat mitt arbete — nu har jag en chans att komma ett stycke uppåt — att gripa lyckan — och vid gud, jag skall gripa henne!»

»Hur menar ni?»

»Jag är villig att erkänna fotograferingshistorien och att hjälpa direktörn ur klistret, men märk väl, endast på vissa vilkor.»

»Hvilka?» flämtade direktören.

»Jag förlofvar mig — gifter mig — behåller min plats —»

Direktör Hägglöf stirrade ursinnigt på honom utan att svara.

»Med kontrakt på tio år,» fortfor hr Svenson lugnt, »och med lönen höjd från tre tusen till sex tusen — det är mitt arbete ärligt värdt.»

»Aldrig!» skrek hr Hägglöf och klämde knytnäfven i bordet. »Aldrig! — Det vill säga — det vill säga,» tillade han bleknande när hr Svenson svängde rundt på klacken för att lämna rummet, »det vill säga att ni för tusan inte behöfver ha så brådtom — man kan ju alltid resonera om saken.»

— — —

Det är en månad sedan allt detta hände. Det har lyst tredje gången för hr Svenson och lilla fröken Anderson, hr Svenson har fått sin lön fördubblad med kontrakt på tio år, i Hägglöfska familjen råder åter full-

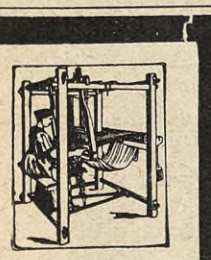

Schweizer's Siden
tullfritt till bostaden!

Begär prof på våra **nyheter** för **våren** och **sommaren** till **klädningar** och **blusar: Crêpe de Chine, Eolienne, Voile, Foulards, Messaline, Mousseline,** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom **broderade blusar** och **klädningar i batist, ylle, lärft** och **siden.**

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt** till **privatpersoner, porto-** och **tullfritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare att prenumerationen nu verkställes, som alla våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1913,

hvars förträffliga litterära innehåll och konstnärliga utstyrsel ensamt äro värda prenumerationspriset.

Albert och Marie
rekommenderas.
AKTIEBOLAGET ÖREBRO REXFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

Obs.!
VARUMÄRKET
"FYRTORNETS"
Svenska
Sardiner i finaste
Olivolja och Tomatsås
för **Smörgåsbordet.**

ARI-MAN

För hvitlackering finnes ingen färg som bättre ägnar sig därtill än emaljfärgen **Chinalack.** Hållbar, spegelblank, porslinshård. Tag inga mindrevärdiga efterapningar. Svensk, med guldmedalj belönad tillverkning. Erhålles hos alla färghandlare. Fabrikanter: **Dorch, Bäcksin & C:os A.-B.,** Göteborg och Stockholm.

Den ömtåligaste mage för drager med lätthet och tillgodogör sig Vasens svenska Järnpreparat "Ferrol". Därför verksammast vid blodbrist och allmän svaghet. På alla apotek till 2 kr. fl.

Kuddöfverdrag af 1:ma halfblekt hellinne, storl. c:a 40×75 cm., med knutna fransar och påritadt mönster för brodering enl. ofvanstående illustration, sälja vi till det låga priset af **Kr. 1:95** pr st., utan mönster **Kr. 1:75** pr st. **5 st. sändas franko.** OBS.! Finnes äfven med andra smakfulla mönster.
Västgöta Linneväfveri, Fritsla.

Annonsera i Idun!

Etabl. 1866.
Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

ORIGINAL SINGER SYMASKINER
Världsberömda.
SINGER C:o
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer
på alla större platser.

En sparsam HUSMODER
använder alltid ***Bäcksins Amerikanska Jästpulver***
Tillverkas af
OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG.

Svenska Fattigvårdsförbundets 6:te utbildningskurs

för blifvande föreståndare och föreståndarinnor vid fattigvårds- och barnavårdsanstalter äger rum den 15 jan. —15 juli 1914. Undervisningen är dels praktisk, dels teoretisk. För antagande som elev vid kursen fordras 3—6 månaders praktik å fattigvårds- eller barnavårdsanstalt. Sökande, som ej äga sådan praktik, kunna hänvända sig till Förbundet för anvisning på lämplig anstalt, dock helst före den 1 juli. Ansökningstiden utgår 1 okt. Program och öfriga upplysningar lämnas å Sv. Fattigvårdsförbundets byrå, 6 Lästmakaregatan, II, öppen 15 juni —1 sept., måndag, onsdag och fredag 11—2.

Stortvätt kan undangöras på en förmiddag med Castoriatvål. Ingen borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. Kläderna hålla dubbelt så länge. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnerlagret, 24 Smålandsgat., Sthlm. Prospekt franko.

Vårgårda Proton-Hafremjöl

Sammansättningen af Vårgårda Proton-Hafremjöl är gjord af en känd, skicklig svensk **barnläkare** och proportionen så afpassad, att preparatet innehåller **högsta möjliga näring,** samtidigt som det har **en mycket god smak.** Erfarenheten visar också att barnen icke tröttna på mjölet äfven efter mycket lång tids begagnande. Barnläkare framhålla detta som en mycket viktig synpunkt.

Vårgårda har **ensamrätt** för fabriksmässig tillsättning af Proton i Hafremjöl.
Rekommenderas af framstående svenska läkare.
Säljes i 1/2-kg.-paketer à 55 öre i välsorterade speceributiker.

Begär alltid Vantar & Strumpor MED Lejon MÄRKET!
BÄSTA KVALITET!

ständig harmoni och fru Baxholm har återfått sin goda tanke om sin måg. Hvad direktör Hägglöf beträffar förefaller han en smula nedslagen. Han har blifvit vidskeplig, är rädd för fredagar och använder ständigt uttrycket »peppar och salt».

Hvad till sist kameran angår så är hon spårlöst försvunnen. Fru Hägglöf har intresseradt frågat efter henne, likaså fru Baxholm, men hon har ändå inte uppenbarat sig. Orsaken är den, att hr Hägglöf en dag nere på kontoret först lekte fotboll med henne och sedan stoppade in henne i kakelugnen, där en munter brasa just flammade.

Slut.

FÖR HENNES MINNE.

Af Carl Fr. P—n.

Klockan fyra en junimorgon började en presenning röra sig öfver en varutrafve i Stadsgårdshamnen. Det vill inte säga att nämnda täckelse skulle göra några stora skutt som en killing på mjölsäckarne eller ens krypa som en snigel. Den bara gick i vågor.

Under presenningen hördes en omornad röst:

»Hör du Palle, du!»

Inget förståeligt svar kom utan endast en otålig grymtning.

»Hör du Palle!!»

Ny grymtning.

»Hör du Palle, du!!!»

Nu kom ett svar, d. v. s. »Palle» räckte ut sin ena fot, som så där händelsevis träffade smalbenet på den ropande. Denne uppgaf ett illhojtande, hvilket aflockade den sparkande följande saftiga tirad:

»Håll brödkvarnen på dig, ditt sjudubbla megatholium, ska du väcka bylingen så här tidigt på klockan!»

»Nå, så kan du behandla porstlinet mitt med större varsamhet, annars får du betala bräckan, festårru.»

De båda herrarne af Stadsgården kröpo ut ur sin sängkammare på varutrafven.

Den ene af dem hette Paul Hallberg, men hade i begynnelsen af deras stadsgårdslif af kamraten blifvit kristnad till: Palle af Stadsgården, friherre. Kamraten, som i sin lefnads första oskuldsdagar fått namnet Knut Person, blef vid samma tillfälle likaledes omkristnad till Knutte von Stadsgården, general. Men för kortheten skull blef det: Palle eller Knutte i dagligt tal.

När Palle kom utanför taket på sin sängkammare och kunde se utöfver strömmen gaf han till ett dämpadt:

»Åh!»

Men det blef inte mer. Han bara tittade som om han skulle lånat ögonen på fem minuter och satt sig i sinnet att slita ut dem på samma korta tid.

Och då Knutte kom klar för presenningen utstötte han ett:

»A-h-h!»

Men inte heller han förmådde att tydligare förklara sina känslor.

Där sutto de båda och tittade utåt strömmen och när efter fem minuters tankfull åskådning Palle såg på Knutte stod det våt dimma öfver hans blå talgfläckade ögon, och hos Knutte var det ändå allvarligare, jämnt en vattenpärla vägde på hvart ögas nedre frans.

Men de sågo blott ett ögonblick på hvarandra och sedan flögo ögonen dit ut igen.

På strömmen gungade en bländande hvit fullriggare på omkring 1,500 tons.

Det var denna som utgjorde deras tidiga ögonfägnad.

Han var nog värd att se äfven. Morgonsolen bäddade in det hvita skrofvet i ett skimrande ljushölje som kom den att glänsa ännu hvitare. De ännu hängande, uppgigade seglen skeno äfven hvita af solglansen. Under gaffeln fläktade svenska flaggan till en och annan gång för morgonbrisen. Annars tycktes allt ombord gifva intryck af hvila.

»Det var en grann fröken, Palle,» sade slutligen den ene, när han sett sig mätt.

»Grann, ja, hon är den ljufligaste af alla däjeliga sjöjungfrur; måtte en sådan en gång taga och 'enleverera' mig!»

»Ja, och mig också på släp ett tag.»

Båda togo åter en paus af tystnad, hvarefter Palle yttrade sakta och försiktigt, som om han ej var riktigt säker på, om han kunde hålla sig för gråt:

»Det var ljufliga dagar vi hade ombord i Patriot, du Knutte, ljufliga dagar — se — en sådan hedersknyffel till kapten, he, — hedersknyffel, sa jag, och det är sant, det.»

»Ja, du, Palle, minns du när vi festade julafton i Öresund med kornbrännvin och rom, he, då vi seglade i dimman hela susen, så att styrman och skeppar'n måste upp och göra fast bramseglet om natten, ha, ha.»

»Tig, din förhärdade slusk, om inte det välsignade — jag menar förbannade — brännvinet varit, så hade både du och jag varit hederliga sjöulkar och inte så'na här landsens karnaljer. Du är en stor syndare, Knutte, det sa' frälsningskapten och han hade visserligen rätt.»

»Hm, än du då, som har varit oppe i smörbyttan — — he, varit styrman på skeppet Amphion och inte kunde hålla dig flott, hva — du är en stor torsk, Palle.»

»Ja, en torsk, men det var ljufliga dagar, medan Anne Karoline lefde, den rara jäntan, Gu' välsigne henne.»

Det var alltid signalen till humörets förlust, när Palle af Stadsgården talade om Anne Karoline, ty det brukade alltid bli en stunds våtväder efter det, och alltid brukade han efter detta oväder rycka upp sig och mumla:

(Forts.)

SVAR

(Forts.)

N:r 137. Vid stadens mejeristationer som äro 31 till antalet meddelas utbildning. Utbildningstiden är 2 år. Kurserna afgiftsfria dessutom erhåller eleven fri bostad och kost samt 75 kronor i beklädnadshjälp. Å Malmöhus läns mejeriskola, Alnarp pr Åkarp är kursen 6 mån. men då bör eleven ha tjänstgjort 2 år förut vid mejeri. Arbetstillgången är god.

N:r 138. Öfverta helst en äldre affär, sådana stå ofta annonserade och kanske kan ni också genom Tjäders byrå, Stockholm, komma i förbindelse med någon person som vill öfverlåta affären eller ta er som kompanjon. K.

N:r 139. Ni skola gifvet efter att först grundligt ha genomströfvat Stockholm sätta er på tåget och fara till Västergötland. Res direkt till Skövde, där ni tar en automobil och i sakta mak reser genom det vackra Valle härad och beser den gamla minnesrika Varnhems kyrka samt alla de vackra små hemgårdar som ligga utefter hela vägen, Hornborgasjön med dess växt- och fågellif förbi det gamla Dagsnäs till Skara urgamla stad, där ni ligger öfver natten och efter att ha hvilat ut beser den vackra domkyrkan och gör en promenad på de gamla krokiga gatorna med dess låga hus och trädgårdar. Sedan följer ni med tåget till Lidköping, där ni tar båt till Kinnekulle, om ni ej föredraga att gå dit eller resa med tåg. Där har ni ett godt hotell att taga in på och tag ert rum på tre dagar minst. Från Råbäcks hotell kan ni få anvisning på en gosse som följer med er och ni begynna så edra upptäcktsfärder: Råbäcks och Hellekis gods, Mörkeklefs grotta, Munkängen och en morgon stiger ni tidigt upp och går upp på berget och ser soluppgången, som är det mest härliga man kan vilja se här i lifvet. Likaså solnedgången, att se solen sjunka i Vänern är en storartad syn. En dag anslår ni till att besöka Husaby kyrka och klosterruiner och under vandringen dit de vackra herrgårdarna: Trollmen, Hjälmsäter och Blomberg. Sedan far ni på tåg till Lugnås och beser dess kvarnstensberg och därifrån till Mariestad där det finnes en gammal kyrka som är värd ett besök, likaså landshöfdingeresidenset. Därifrån med båt till Trollhättan och ned till Göteborg, där ni nog behöfva vara ett par dagar för att se Särö, Marstrand m. m. Därifrån (Göteborg) med båt hela kusten efter till Köpenhamn, där ni stanna ett par dagar och grundligt bese »Kongens By» och de ovanligt vackra omgifningarna. Sedan går ni med båt till Gottland och efter att ha grundligt sett den gamla härliga staden göra ni en tur antingen till fots eller på cykel genom ön. När ni så ha riktigt »hemsökt» Gottland kanske ni äro trötta och vänta med Norge till nästa år, i annat fall med båt från Gottland till Gefle, därifrån ni resa med tåg genom Dalarna och stanna i Säter, Mora, Rättvik och de största platserna där. Från Falun genom Värmland ner till Kristiania, där jag säger farväl. »Kongens By», som ju är mitt hem, kan jag gifva er alla upplysningar om, billigt och godt hotell, resor, ja allt. Äfven adresser i Västergötland och Gottland. Men när ni komma till Stockholm skall ni allra först gå upp på Svenska Turistföreningen, Norrlandsgatan 3, där ni får alla upplysningar samt kan köpa kartor och vägvisare öfver de platser ni önska besöka.

Fru Sissie Maxwell.

N:r 140. Om man har anledning anta att mannen vet ens namn är det ju icke behöfligt. Ej heller om han

FÖRTJUSNING
för alla väcker vårt enastående stora sortiment af kontinentens senaste nyheter i
SIDEN.
för utställning eller tillskrift så sända vi franko och
GRATIS
en stora profkollektion af de mest moderna & eleganta mönstren!
BRUNKEBERGS MANUFAKTURMAGASIN
BRUNKEBERGSTORG 24 STOCKHOLM
Rikstel. 5840 Riks Tel. 735

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget,
Drottninggat. 4, Stockholm,
Afdelningskontor: Götgatan 31,
Depositionsräkning 4 1/2 %.
Kapitalräkning 4 1/2 %.
Sparkasseräkning 4 %.

Ett råd från den gamla fabriken!

Rödt
är en färg, som i möjligaste mån bör undvikas vid val af underkläder. I all synnerhet varna vi för denna färg, då det gäller kläder för mindre barn, enär den vid minsta fukt fäller och förstör andra plagg.
...
Använd icke frätande tvättmedel till kulörta plagg.

Köp alltid ylleunderkläder tillräckligt stora i synnerhet Strumpor och Tröjor. Kläderna hålla då bättre och äro behagligare att bära.

Se i öfrigt priskuranten,
där Ni skall finna flera praktiska anvisningar.

Nya Trikåfabriken, Valdemar Nielsen,
Etablerad 1891,
BRYGGAREGATAN 4, STOCKHOLM.

Schweizer's broderade klädningar

Osydda, tvättäkta, med äkta Schweizer-broderier, levereras tull- och portofritt till bostaden till ett undantagspris af **kr. 10.80.**
De bestå af:
4.20 meter broderier, 48 cm. breda
på 4.20 meter bästa batist, 116 cm. bred.
Förefinnas i: helt hvitt,
hvitt med broderi i gammalblått,
» » » i gammalrosa,
» » » i reseda,
» » » i lila,
» » » i guld,
» » » i svart.
Begär redan i dag vår nyaste katalog med profver, som sändes franko. Specialitét: rober för damer, barn och babys samt blusar af de nyaste tygerna. Våra broderier äro osydda, men vi leverera på beställning tillskärningsmönster i alla storlekar.
Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

"Sådan glans, så fin och glatt,
icke smetig, icke matt,
djup och svart, som lack förnäm
får man blott med ***Vikingkräm.****"*

Vikingkrämen skall blankas med Viking-glansborsten å Vikingmetoden:
Stryk på litet Vikingkräm med penseln, avborsta med glansborstens borstsida och efterpolera med dess polérsida. Blankningen sker på detta sätt betydligt fortare och glansen blir finare och varaktigare.

Dålig, felaktigt sammansatt skokräm är sämre än ingen, ty den förstör lädret. Begär uttryckligen VIKING och tag ingen annan.

Industri-Aktiebolaget VIKING, Örebro.

Linneutstyrslar
till hemgifter köpas fördelaktigast hos **A. C. Cronquist & Son, Malmö.**

Annonsera i Idun!

KÖP SVENSKA DAMSATSEN 1913.
Kostar endast Kr. *5,55.*

INNEHÅLLER:
En DAMHATT för sommaren, av grovt linne. Värd 2,— kr.
En DAMBLUS av vit, indiskmoll, rikligt besatt med spetsar. Modern façon. Värd 2,50
Fem meter äkta SILVER-MUSSLIN till hel klädning, 75 cm brett, garanterat tvättäkta, finnes i moderna, randiga, prickiga eller blommiga mönster. Värd 4,50.
Svenska Damsatsen är värd minst 9,— à 10,— kr.
Om ej till belåtenhet får satsen returneras och pengarna återsändes.
Strålin & Persson, Korsnäs.

ger sitt namn till er i er egenskap af tjänstgörande i en affär, ett kontor, en bank, en redaktion. Men i sällskapslifvet bör ni obetingadt uppgifva honom om ert namn. K.

N:r 141. Till matsalen djupt gråblå, i herrummet mahognybruna. Klocken målas hvit eller blå med röda androsor. K.

— Alls inga tapeter skall ni ha, väggarna skola hållas i linfärg i gult eller hvitt. I herrummet skall ni måla väggarna i matt grågult, det är så fint och vackert till gendarmblått. Klocken skall ni måla antingen helt i allogestil eller också i hvitt och guld.

Fru Sissie Maxwell.

N:r 142. Lönerna äro i ett för allt 1,000—1,200 eller ock 400 och därutöfver och allting fritt. Framtiden borde vara ganska osäker på denna tid. K.

N:r 143. Djupröda mattor bli vackert till hvita möbler. Därtill helt hvita gardiner med röda rutor eller ett par smala röda ränder i bården. K.

N:r 144. Köp syrsalt på apoteket samt blekvatten och gnid fläcken med syrsaltet; man får hålla på länge. Lägg sedan endast fläcken i blekvattnet öfver natten. Att lägga bläckfläckar i sur mjölk i 24 timmar och sedan byka duken har jag också försökt med godt resultat, men då får det ej vara blött förut. Fräter ju ej, som det föregående naturligtvis gör, men ej värre än man kan använda metoden på hvilka som helst hvita saker.

N:r 145. I Newyork finns ej sorgligt nog någon svensk platsanskaffningsbyrå att rekommendera. Har ni inga anhöriga så vänd er med förtroende till svensk diakonissa, som iklädd svensk allmogedräkt möter vid Ellis Island. Framför allt tag er i akt för tjänstvilliga landsmän. Efter julen resa de flesta familjer till södern och återkomma i april. Nu är ej godt om arbete, förrän först i oktober komma de ej in i City; under sommarmånaderna är alltid ondt om husplatser. Maja.

N:r 146. Ni är nevrastenisk. Endast nervläkare kan döma om orsak och botemedel. K.

N:r 147. Reumatism botas ju bäst genom bad och diet samt massagebehandling. Bäst att ni söker er till någon kurort för reumatism, se Ramlösa, Söderköping, Tyringe (i Skåne), Ronneby. K.

— Sandhamn är en liten idyllisk plats och ej dyrt hvarken rum eller mat. Men jag anser att där är ej riktigt lämpligt för reumatism, där blåser ju ganska ofta och en sådan sjukdom bör ha det så lugnt som möjligt. Jag vill råda er att resa till Trosa, där är trefligt, billigt och för reumatism utmärkt bra att vistas, likaså till någon plats i Dalarna, ju högre ju bättre.

Fru Sissie Maxwell.

N:r 148. Sy kjolen med veckgrupper i sömmarna hvilka äro nedsydda ett stycke nedanför knäet. Detta mod börjar nu komma upp igen. Koftan afskuren ett stycke ofvanför midjan och med framtill starkt rundade skört. Från svarta spetsar afrådes ni allvarligt. Brodera hellre enligt mönster af fru Elin Johansson, se Idun, ett plattsömsmönster i starka blå, röda och gröna färger direkt på tyget. K.

— Ni skall icke sätta spetsar på er klädning utan handbroderi, det begagnas mycket här och det ser så parant och klädsamt ut och dessutom vittnar det ju om flitiga händer. Om ni vill låna några förtjusande vackra och lätta mönster till klädningen och broderiet kan ni få af mig. Jag har genom en damtidning här fått några nya, moderna mönster till dylikt. Svart skall ni dessutom ej taga på en beigefärgad klädning, den blir hvad man säger »ökänd», utan i ett par mjuka nyanser i klädningens färg eller också ett par nyanser i blått.

N:r 149. Ni är väl antagligen något nervös och öfverträtt då ni går till sängs. Ät ej för nära »sängdags», minst en timma före. Tag en lugn promenad på en 15 minuter strax innan ni lägger er och tänk då ej på ert arbete. Tag en öfvertvättning med vatten af rumstemperatur samt därpå några lugnande gymnastikrörelser (armhåfning med djupandning m. fl. dylika) framför öppet fönster. Lägg er sedan och försök så att ej tänka på någonting. Ligg helst ej och läs, utan släck lampan strax. Och sedan: »sof lugnt och godt!» Syster S—n.

N:r 150. Sänd in namn och adress till Svenska Nationalföreningen mot tuberkulos, Mästersamuelsgatan 17, Stockholm, med begäran om att bli medlem, och ni får medlemskort mot 2 kronor i postförskott. Hvarje medlem erhåller föreningens kvartalsskrift, som utkommer fyra gånger om året och innehåller uppsatser och meddelanden om tuberkulosens bekämpande i Sverige. »Östgötska».

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

SEMINARIEBILDAD hurtig lärarinna, helst musikalisk, kunnig i engelska samt gymnastik och sportintresserad, önskas i sept. för 3 flickor, 2:dra o. 1:sta klassens kurser samt de första grunderna. Svar till Friherrinnan Mannerheim, Kramfors.

VID BRUK i Värmland, godt hem, liflig trakt. får för läsåret undervisningsvan, helst musikalisk lärarinna plats att läsa 1:sta klassens kurser med 7 års gosse. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsgat. 34, Sthlm.

18—20 ARS BÄTTRE FLICKA får plats i finare familj i Lidingö villastad att hjälpa frun tillse en liten gosse. Svar till »God plats», Norra Tidningskontoret, Norrlandsg., Sthlm.

FRISK, barnkär flicka af god familj erhåller genast plats i liten tjänstemannafamilj å landet för att vara husmoderns hjälp och något biträda med skrifgöromål. Egenhändigt svar med foto, som återställes, och uppgift å lönepret. torde under märket »Småland 1913» insändas till Iduns exp., Sthlm.

BILDAD, frisk, ordentlig och anspråkslös flicka, 20—25 års ålder, erhåller plats i god familj i större Östgötastad att tillträdas omkring medio af augusti. Sökande skall vara villig och fullt kompetent att sköta och handleda 3 gossar i ålder 7—3 år, biträda husmodern med sömnad och lättare göromål samt bädda och städa barnkammaren. (Två jungfrur finnas.) Svar med uppgift om meriter och ref. samt löneanspråk, om möjligt åtföljdt af foto, insändes till »God familj», Iduns exp., Sthlm.

VID Avesta kommunala mellanskola är en lärarinnebefattning i biologi jämte geografi el. annat ämne samt teckning ledig att tillträdas f. o. m. nästa termin. Ansökningshandlingar, ställda till skolans styrelse, inlämnas senast den 15 juli.

Avesta den 13 juni 1913.

SKOLSTYRELSEN.

A EGENDOM i Västmanland, närheten af stad, godt hem får för läsåret undervisningsvan helst musikalisk lärarinna plats; elever tre, läsa första klassen 3 och 2 förberedande kurser. Vidare snarast Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Sthlm.

PLATSEN SOM FÖRESTÅNDARINNA för Arvika Barnkrubba är ledig den 1:sta aug. Ansökan jämte betygsafskrift och uppgift om löneanspråk sändas till Alida Indebetou, Arvika.

BARNSKÖTERSKA. Pålitlig barnsköterska, äfven van vid späda barns vård, erhåller väl aflönad plats 1 aug. för 3 barn i familj på landet i mellersta Sverige. Svar med betyg till »Barnkär», Iduns exp, f. v. b.

SNÄLL, pålitlig flicka, ej under 20 år, van att åtaga sig tillsyn och vård om 3 barn, ålder 5, 8 och 10 år, får från 10 aug. god plats i egendom i Norge under svensk matmoder. Vintermånaderna i Kristiania. (Sköterska för 1 mindre barn finnes.) Kunnighet i sömnad fordras. Lön 25 kr. i månaden och fria resor. Svar med rek. och hälst med foto till Fru Lövenskiold, f. Bergenstråhle, Porla brunn.

EN ENKEL, händig barnkär flicka, med små pretentioner och ordningssinne och som gladt och förståndigt kan handhafva 4 äldre barn samt i höst vårda en nyfödd får plats 1 sept. »Hjälpsam och plikttrogen», Norrköping p. r.

VAN LÄRARINNA, kompetent att undervisa 11-årig flicka i 3 klass kurs och helst äfven musik, får till hösten plats i stilla prästgård på landet. Svar med betyg och löneanspråk till Fru M. Ahlén, Nossebro.

EN KUNNIG LÄRARINNA (studentska) önskas från hösten till 3 gossar i 3, 4, 5 klassens kurs. Svar med foto, betygsafskrifter samt löneanspråk sändes Ingeniör Solem, Matfors pr Sundsvall.

I VACKER TRAKT på landet önskas under sommarmånaderna en anspråkslös flicka, något van vid sjukvård, att vara behjälplig med skötandet utaf ett nervöst äldre fruntimmer. Svar med lönepretentioner torde sändas till »Landet», Arboga p. r.

SNÄLL och duglig kokerska önskas till 1 aug. i en äldre Stockholmsfamilj. Svar till »Familj», Iduns exp.

HUSHÅLLSLÄRARINNA, som genomgått högre lärarinnekurs i huslig ekonomi, har praktisk erfarenhet i hushållsgöromål och intresse för arbete bland ungdom, erhåller god plats vid större privat hushållsskola. Kristligt intresserad har företräde. Svar till »Husmodersskola», Iduns exp.

STADGAD JUNGFRU eller barnsköterska för vård af 3 barn i ålder 1—4 år får strax plats. Svar till Rödseth, Mörarp, Skåne.

GLADLYNT bättre flicka, kunnig i enklare matlagning erhåller plats i ung familj som husmoders hjälp och sällskap. Svar med betygsafskrifter och foto till Fru Sigrid Johansson, Grandungen, Borgholm.

I FAMILJ på landet önskas vänlig, anspråkslös, frisk flicka, att vårda äldre herre. Intresse för sjukvård eller vana därvid. Svar med lönepr. och rek. till »Syster», Länghems p. r.

BILDAD, enkel flicka, ej under 25 år, kunnig i matlagning och bakning, erhåller nu genast plats. Den, som vill åtaga sig att under instundande läsår ensam sköta skolhushåll har företräde. Svar »X.», Bjuråker.

HUSLIG, anspråkslös flicka, kunnig med matlagning och i ett hem förekommande sysslor samt villig att deltaga i alla hemmets göromål erhåller nu genast plats i mindre tjänstemannafamilj å landet i naturskön bygd i Dalarne nära järnvägsstation. Jungfru finnes icke. Svar med löneanspråk och ref. sändes under adr. »Ingeniör», Dala Järna.

Öfversköterske- och Husmodersbefattningen

vid Sjukvårdsanstalten å Kålltorp (lungsotssjukhus invid Göteborg) är jämte 7 afdelningssköterskebefattningar till ansökan lediga. Aflöning för den förra 700 kr., för de senare 450 kr. Tillträde 1 aug. Ansökningar till Styrelsen för Sjukvårdsanstalten inlämnas å Göteborgs Hälsovårdsnämnds byrå senast den 13 juli.

STYRELSEN.

Kartriterskor.

Plats för tvänne med göromålen på landtmäterikontor väl förfarna skrif- och ritbiträden finnes att genast tillträda å länslandtmäterikontoret i Falun. Ansökningar med uppgift om löneanspråk samt åtföljda af betyg om kunskaper, föregående verksamhet, ålder och frejd insändas före innevarande månads utgång till länslandtmäterikontoret, Falun.

Härmed kungöres till ansökan ledig befattningen som

Föreståndarinna

å Föreningens mot tuberkulos i Borås sjukhus, att tillträdas den 1 nästa sept.

Föreståndarinnan, som skall hafva sjuksköterskeutbildning, skall vara öfversköterska å sjukhuset och därjämte handhafva sjukhusets ekonomi.

Föreståndarinnan åtnjuter en årlig kontant lön af 700 kr. samt erhåller ett ålderstillägg å 100 kr. efter resp. 3, 6 och 9 års väl vitsordad tjänstgöring å sjukhuset.

Ansökan, åtföljd af frejd- och läkarebetyg samt meritförteckning jämte de öfriga handlingar, sökanden vill åberopa, skall ingifvas till styrelsen senast den 15 nästa juli.

Borås den 16 juni 1913.

Styrelsen för Föreningen mot tuberkulos i Borås.

PLATSSÖKANDE

GEBILD. FRÄULEIN sucht zum Oktober einen Platz in gutem Hause in Stockholm oder Gothenburg, entweder als Gehilfin der Hausfrau oder zur selbständigen Führung des Haushalts. Haushalt ohne Dienstboten ist ausgeschlossen. Familienanschluss Bedingung. Angebote an E. Bey, Adr. Herrn Hauptpastor Schneider, Lauenburg (Elbe).

UNG FLICKA som genomgått Fröbelinstitutet i Norrköping önskar till hösten plats i familj att tillse och sysselsätta mindre barn. Är äfven villig att hjälpa till med lättare husliga göromål. Tacksam för svar till »Hösten 1913», Iduns exp., Sthlm.

EN BÄTTRE FLICKA önskar komma på en herrgård, där man kan få lära sig konstväfnad, konservering o. hvad som fordras i ett hem. Svar till »T. J.», Iduns exp., Stockholm.

22-ARIG SMÅSKOLELÄRARINNA, som undervisat 2 år i småskola, önskar plats i familj nu genast. Svar märkt »Småskollärarinna, 22 år», Iduns exp.

UNG FLICKA, som genomgått Högre lärarinneseminarium önskar för instundande läsår plats som lärainna i familj i södra eller mellersta Sverige. Svar med uppgift om elevantal, lön, ref. m. m. till »M. 1913», Vollsjö p. r.

MOT FRITT VIVRE önskar under sommarmån. bättre flicka plats i familj på landet för att deltaga i hushållet eller som hjälp och sällskap. Anses som familjemedlem. Tacksam för svar snarast till »Intresserad 24», Iduns exp. f. v. b.

UNG FÖRLOFVAD DAM önskar omkr. den 1 aug. plats i familj i Västergötland mot fritt vivre och skyldighet att deltaga i alla i en familj förekommande göromål. Är kunnig i enklare matlagning och sömnad. Svar till »Förlofvad», Ystad p. r.

BILDAD FLICKA önskar mot fritt vivre plats i verkligt god familj till husmoderns hjälp i förefallande göromål. Svar till »Praktik», Södertälje p. r.

ENGELSKTALANDE bättre flicka, som genomgått ettårig sjukvårdskurs önskar till hösten plats som sällskap och hjälp åt dam eller herre. Helst Stockholmstrakten. Resvan. Svar med uppgift å lön etc. märkt »Plikttrogen C.», Iduns exp., Sthlm, f. v. b.

GYMNASIST i ring III önskar mot fritt vivre informatorsplats under sommaren. Ref. Svar till »N.», Box 28, Väsby.

NORRLÄNDSKA önskar plats i godt hem som hjälp i hushållet. Är kunnig i matlagning. Någon lön önskvärd. Svar till »Norrländska», Rönneholmskiosken, Malmö, f. v. b.

Enkel, bättre flicka

önskar plats i god familj, kunnig i matlagning, handarbeten och något i sömnad. Prima betyg från husmoderskola samt prästgård. Svar märkt »Familjemedlem 22 år», Ulricehamn p. r.

UNG DAM af god fam. önsk. inack. i godt hem på landet där tillfälle gifves att lära hushåll och handarbeten. Sv. t. »S. J.», Iduns exp., Sthlm.

ANGENÄM SOMMARVISTELSE. Damer erhålla nu och framdeles god inackordering på naturskön egendom i Södermanland. Goda bad. Ungdom finnes. Svar till Fru Tora Anander, Dalby, Bettna. Rikstel. Bettna 9.

UNG BILDAD FLICKA önskar inack. i treflig familj i Norrland som hushållselev; större plats, helst vid Ångermanälfven. Svar till »I. O.», Iduns exp., Stockholm.

I BILDAD FAMILJ, helst på landet, önskas inackordering till hösten för 13-årig gosse att undervisas tills. med eget barn i III klass kurs. Kärleksfull och samvetsgrann tillsyn nödvändig. Ref. önskas och gifvas. »Bergsingeniör», Falun p. r.

INACKORDERING hos bruksförvaltarefamilj i Uppland från den 1 sept. d. å. erhålles för en frisk flicka som, jämte egen 10-årig dotter, erhåller undervisning i andra klassens ämnen och musik. Pris 55 kr. pr mån. Svar märkt »Uppland, 1 september», sändes under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

INACKORDERING kan erhållas (på längre eller kortare tid) väl möbl. rum med eller utan inack. hos Fru Maria Plg-Gyllenbåga, Artillerig. 24, 3 tr. Allm. Tel. 222 23.

VERKLIGT GOD INACKORDERING erbjudes ungdom (fr. slutet af aug.) hos prostinnan J. Persson, f. Unger, Regeringsg. 66, 1 tr., Stockholm. De bästa ref. finnas. Adr. till 15 aug. Karlskoga, Värmland.

Föräldrar.

I godt hem får barn i skolåldern inackordering. God och vänlig tillsyn gifves. Bästa ref. Svar till »Höstterminen 1913», Iduns exp., Sthlm.

Tvål- & Parfymfabriken VIOLA, Göteborg.

VIODOL-Tvålen, med största omsorg sammansatt af de finaste ingredienser, är en toalett-tvål af högsta kvalitet.

Konserveringsburkar

med öfverfallslock och gummiring REXTYP

N:o 1. Rymd 1/4 lit. 40 öre
N:o 2. » 1/2 » 45 »
N:o 3. » 3/4 » 50 »
N:o 4. » 1 » 55 »

Lösa gummiringar 8 öre st.

Inkokningsapparater från Kr. 7.— till högre priser.

Priskurant å alla sorters konserveringsartiklar gratis och franco.

Order uppgående till Kr. 25 — emballage o. fraktfritt till hvarje svensk järnvägs- och ångbåtsstation.

Ferd. Lundquist & Co.
Kungl. Hofleverantör
GÖTEBORG.

Sveriges största affär i konserveringsartiklar.

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Ostman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrsel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt prövade vid Elisabeth Ostmans Husmoderskola och öfverskådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, med afbildningar af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

beviset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det på mindre än två år tryckts öfver 25,000 exemplar af

kokboken.

Den kostar, komplett inbunden i ett vackert klotband, endast kr. 5: 50 och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller hos A.-B. LJUS i Stockholm.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens och rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.

Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept.

Prospekt gen. ***kapten J. Thulin, LUND.***

Göteborgs Gymnastiska Institut,
Göteborgs Arkader, Göteborg,

längsta o. fullständigaste specialkurs i ***Sjukgymnastik*** o. ***Massage.*** Nästa läsår börjar den 12 sept. **Begär prospekt!**

Östermalms Förlossningshem,
Floragatan 12, Stockholm.

Allm. 1250. Riks 9012.

Missprydande hårväxt

utrotas med Trianonpasta utan efterlämnande af märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt luktfritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk behandling. Användes dagligen med osviklig framgång i min praktik för skönhetsvård, vid behandling såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 5 kr., till landsorten mot postförskott. Försändes diskret. MARIA ENQUIST, Biblioteksgatan 6—8, Sthlm. Riks Norr 390. Allm. 226 62.

ROYAL WINDSOR

Det berömda
hårstärkande vattnet.

Gifver **grått hår** dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: *Royal »Windsor Perfectionne»*. En alltjämnt stig. försäljn. samt 30 års succès gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.— + porto. Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,** Hoflev., **21 Drottninggat. 21, Sthlm.**

Mélanogéne,

Diquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Pris kr. 4.50. Endast i

Franska Parfymmagasinet,
Kungl. Hoflev., **21 Drottningg. 21, Sthlm.**

Röda händer

o. ömkylda fötter botas lämpligast denna årstid med **"Gull"**, erkändt oöfverträffadt. I parfymaff. i Sthlm o. landsort. samt hos **Wilh. Becker, Sthlm,** à 1 kr. fl.

Osvikligt botemedel mot EKSEM, finnar, revormar m. m. bepröfvadt sedan 50 år tillbaka. Absolut tillförlitligt. 22-årig eksem har botats. Ingen humbugsmedicin. Pris 2:— pr burk. 2 burkar franko. Förskottslikvid eller postförskott. O. V. Olsson. Fränsta.

Besvärande hårväxt

borttages bäst genom
Mc Millan & Arthurs, London,
EPILATOIRE.
Depôt hos A. W. NORDING,
Biblioteksg. 11, Drottningg. 63, Sthlm.

Crême de Cholepalmine,

utmärkt antiseptiskt hudmedel,

säljes i tuber à 30 öre hos *Herrar Speceri-, Färg-* och *Parfymhandlande* m. fl. samt å *Apoteken.*

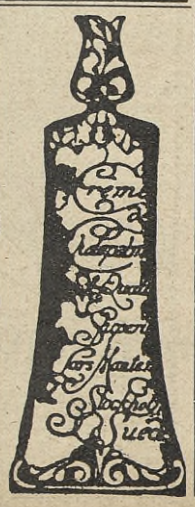

JAG BLEF TVÄTTAD MED
VINOLIA
V 148

Vinolia Generalagentur:
Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. Dj.

Den som vill undvika att i sommartid få en röd och fräknig hy bör ingnida den med Oatincrème som är en naturprodukt framställd af ren hafre.

Huden får genom rationelt bruk en vacker varm färg.

Oatine finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Drottningg. 63 och Birgerjarlsgatan 16, Stockholm.

Rikhalliga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Mästersamuelsg. 38, STOCKHOLM.

Annonsera i Idun!

Nynäs Slöjd- och Hushållsskola (1 tim. järnvägsresa fr. Stockholm) börjar sin andra kurs d. 5 sept. 1913. Praktisk o. teoretisk undervisning i husl. ekonomi o. kvinnlig slöjd. Prosp. o. ref. på begäran.

Elven Söderlund,
exam. Skolkökslärarinna.
Stugsund.

Elin Hultenberg,
exam. Slöjdlärarinna.
Borgholm.

Strengnäs Hushållsskola.

Husmoderskurs 19 augusti—15 december. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt genom Fru **M. Braune,** Strengnäs.

Södra K. F. U. K:s Husmoders- och Tjänarinneskola,
Östgötagatan 24 B, Stockholm, börjar sin 14:e kurs d. 15 aug. 1913. Grundlig och praktisk undervisning i alla de sysslor, som fordras af en dugande husmoder och tjänarinna, såsom appköp af matvaror, enklare och finare matlagning, bakning, beredning af charkuterivaror, syltning och konservering, dukning, servering, tvätt, strykning, mangling och sömnad. Två frielever (från Stockholm) emottagas. Kortare konserveringskurser i höst. Prospekt mot porto.
Upplysningar lämnas 1—3 e. m. Riks Söder 12. A. T. 31001.

Uppsala Enskilda Läroverk och Privatgymnasium.

Samskola med förb. klasser, sexklassig realskola och 3-årigt gymnasium med dimissionsrätt samt för flickor, som ej vilja aflägga examen, kl. 7 o. 8 med normalskolkompetens; dessutom en *seminarieklass* med uppgift att utbilda unga kvinnor för hem och familj och särskildt att göra dem skickliga att sköta, handleda och undervisa mindre barn i hem, Kindergarten och småskola. I gymnasiets 1:sta ring vinnes inträde utan tentamen af dem, som tagit realskolexamen med godkända betyg och — utom i matematik — av flickor, som genomgått 8:de klass; flickor från kl. 7 kunna erhålla befrielse från prövning i vissa ämnen efter överenskommelse. Redogörelse och förteckning på inackorderingsställen erhållas genom skolans vaktmästare. Rektor o. föreståndarinna under sommaren bortresta, men postadr. Uppsala.

Josef Liljeblad. ***Carola Eneroth.***

KRISTINEHAMNS PRAKTISKA SKOLA.

Sveriges äldsta (grundad 1878), största och mest välkända i sitt slag. Utmärkt väl kvalificerade lärare. Moderna, nybyggda lokaler. Undervisning lämnas i 10 olika fackavdelningar därav:

Hushållsavdelning i förening med **husmoderskurs** omfattar finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror, slakt, dess tillvaratagande och konservering, uppläggning, dukning, servettbrytning och servering, köksgöromål, tvätt, mangling, glansstrykning. Teoretisk undervisn. i födoämnes- och hälsolära, samaritkurs, barnavård, svenska språket, räkning och hushållsbokföring. Provmiddagar och supéer tillagas av elever på egen hand. Under aug. och sept. konserv. av frukt och grönsaker.

Slöjd uti **Slöjdavdelningarna** vari får genomgås vävnader av alla slag, linnesömnad, märkning, stoppning, knyppling, broderier m. m.

Fullständig slöjdkurs för utbildande af slöjdlärarinnor.
Inträdestider se prospekt som sändes mot dubbelt porto.

NILS SCHENKE, Rektor.

Läs detta:

Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att icke blifva förväxlad med dessa. En annonsör uppgifver sig till och med äga 35 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp

mot Engelska sjukan och Barnförlamning,

så tillskrif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvärtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härleda sig från munktiden och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbryter vid alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, slem stockar sig i hufvudet, mage, leder, som medför en ryslig klåda, **utslag, lederna** blifva **styfva,** stockar sig slemmet på strupen kallas det **struma.** Sneda lemmar kunna bli återställda. Sök i tid åtminstone för barnen, de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt porto. Begär intyg. **HANNA BENGTSSON, Munkgat. 2, Malmö,** vid Pildamsvägen. Tel. 5368.

Högmoderna Hårarbeten.

Skriv direkt till fabriken om vi ej ha filial på Eder ort.

Flätor, Benor, Länkar, Peruker m. m. Flätor 55 cm. 4.50, 6 kr., 60 cm. 7 kr. Med liten träns 10, 12, 15 kr. Insänd Edert avkammade hår, vi tillverka alla arbeten av samma på dagen. Alla färdiga arbeten på lager, vid köp insänd hårprov, brev besvaras. Garanteras alltid äkta naturhår i våra arbeten. Allt sändes fullt diskret med ombytesrätt mot postförskott. ***Hårfabriken Special, Baltzarsg. 18 D, Malmö.*** Vår fabrik garanterar en förstklassig vara, priset utan konkurrens.

Råsunda

erbjuder numera, sedan Stockholms Stadsfullmäktige beslutat, att gas från stadens gasverk skall distribueras inom samhället ***alla stadens fördelar,*** men långt ***billigare hyror.*** Begär prospekt.

Upplysningar å Stockholms Uthyrningsbyrå, Kungsträdgårdsgatan 12, samt på platsen.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs

börjar sin 24:e termin den 2 sept. 1913 i den nya, modernt inredda lokalen Klarabergsgatan 40. Grundlig och praktisk undervisning i enklare och finare matlagning, uppläggning och garnering; bakning af jäsdegar och finare bakverk; syltning, beredning af saft och gelé. Konservering af frukt, grönsaker och kött; konfektberedning, smörupplägning, dukning, servettbrytning och servering; kökets, spiselns (vedspis och gasspis) och kokkärlens skötande; uppköp af matvaror, bokföring för hemmet; födoämneslära och köttstyckning (5 lekt.) Dessutom en kortare kurs i sjukvård för hemmet samt (valfritt) barnavård.

Prospekt erhålles och anmälningar mottagas af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,

Riks 2035. **Klarabergsgatan 40,** 5 tr., hiss, Stockholm. Allm. Tel. 9302.

Herrsätra Skolgård.

Högre flickskola öppnas i sept. 1913 å Herrsätra lantegendom (Wagnhärad, Södermanland). Undervisnings- och uppfostringsarbetet kommer att bedrivas i enlighet med principerna för de tyska "Landerziehungsheime", modifierade efter svenska förhållanden. Från Kungl. H. Lär.-Sem. utex. lärarinnor. **Exam. skolkökslärarinna.** Infödd tyska. Närmare i prospekt, som erhålles på begäran. Ett fåtal välartade barn ur goda familjer mottagas.

Gerda Agrell, utex. fr. K. H. Lär.-Sem. **Anna Sundin,** utex. fr. K. H. Lär.-Sem. F. d. lär. vid Risbergska skolan, Örebro. F. d. lär. vid Risbergska skolan, Örebro o. vid Priv. Lär.-Sem. övningsskola, Sthlm.

Adr. Herrsätra, Mölnbo. Riks Mölnbo 12. Referenser: Se Idun nr 16!

OLGA SCHULDHEIS'

Praktiska Fortsättningskurs

för unga flickor

å **Fogelsta** gård (invid Bornsjön)

mottager högst sexton unga flickor endast på helt arbetsår (1:sta sept.—20 dec., 20 jan.—1 juni.) Pris för kurs kr. 1,000.

Undervisning meddelas i hemmets alla sysslor, såsom: matlagning, bakning, konservering, sömnad, hemmets vård. Dessutom lämnas undervisning i väfning, slätväfnad och konstväfnad samt väfvars uppsättning.

Föreläsningsvis meddelas undervisning i födoämneslära, hygien, barnavård, hemmets bokföring och väfnadsteori. Prospekt, ref. och närmare upplysningar genom skolans föreståndarinna ***OLGA SCHULDHEIS.***

Adr. **Fogelsta, Tumba.** Rikstel. Tumba 114.

Ingeniör-Akademi **WISMAR a. d. Ostsee**

för Maskin- och Elektro-Ingeniörer, Byggnadsingeniörer, Landtmätare och Arkitekter. — (Järnbetongsbyggnad och Kulturteknik).
Nya laboratorier.

Specialaffär för SCHWEIZERBRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Rikt prisortiment till landsorten.

Broderi-Affären,
9 Kommendörsgatan 9.

HVETE- & RÅG-MJÖLER

Erkändt bästa och pålitligaste mjöler under denna säsong.

Lugna dej, pojke!

Det går på ett par minuter

när man har en

Husqvarna Symaskin.

Förmånliga afbetalningsvillkor.

SKÅNSKA HANDELSBANKEN.

Fonder 20,900,000 kronor.

Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.**

Filialer: **Södermalmstorg 8.** **Sturegatan 32.**

Deposition } **4 1/2 %**
Kapitalräkning }
Sparkassa 4 %

Fondafdelning. **Kassafack.**

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1913.